

Årsrapport 2017

Gjensidige
Hadeland

Langsiktig og solid - trygghet for kundene

Hadeland Gjensidige Brannkasse (HGB) har drevet med forsikring siden 1855 og er det eneste forsikringselskapet med hovedkontor på Hadeland. Vi er i tillegg Grans eldste bedrift, men vi føler oss fortsatt unge og vitale. Å være lenge i et marked krever stor innsats i stadig fornyelse og endring. Vi bruker hver dag som en mulighet til å lære nytt og til å gi våre kunder det beste vi har å gi. Selskapet har etter hvert opparbeidet seg en god kapitalbase og en stor andel av våre inntekter kommer fra kapitalforvaltningen. Brannresultat, provisjonsinntekter og kapitalforvaltning har gitt selskapet god vekst og inntjening. Forsikring skal være trygt. Vi tror at et solid og langsiktig forsikringselskap også er et godt valg for våre kunder.

Kunde = eier

Vi er et kundeeid selskap og har ca. 7000 eiere. Det finnes ingen aksjonærer som henter ut utbytte – bare kunder som mottar kundeutbytte. Generalforsamling og styre er valgt blant våre kunder. Vi leverer kortreist forsikring.

Kunnskap og kjennskap

I et finansmarked som i stadig større grad preges av automatisering, sentralisering og digitalisering forsvinner mye av muligheten til å benytte lokal-kunnskap og relasjoner. Mange aktører i vår bransje satser utelukkende på fjernbetjening eller selvbetjening. Vi opplever at en svært stor andel av våre kunder liker at vi har kunnskap om og kjennskap til hvem de er og hva de gjør. Dette gjør også hverdagen vår som rådgivere vesentlig mer interessant.

Høy servicegrad gir god lønnsomhet

Å drive med høy servicegrad er kostbart. Vi er 10 medarbeidere som betjener Hadeland. Norges nest største forsikringselskap, if, har ingen ansatte på Hadeland. Hvordan er det da mulig at vi har bedre lønnsomhet enn selskaper med lavere servicegrad? Vi tror svaret ligger i god kundevurdering (lokal-kunnskap), aktiv skadeforebygging og lojale og fornøyde kunder.

Samfunnsaktør – litt mer enn et vanlig forsikringselskap

For oss i Hadeland Gjensidige Brannkasse holder det ikke å bare være forsikringselskap. Vi ønsker også å delta i det samfunnet vi lever av og i. Gjennom Brannkasseseffondet bidrar vi til at frivilligheten får gode vilkår slik at Hadeland blir et enda bedre og tryggere sted å bo.

Skadeforebygging i alles interesse

Vi bruker millionbeløp på skadeforebygging i direkte tilskudd eller via lokalt brannvesen. Dette reduserer våre skadeutbetalinger og er en lønnsom investering for oss. Den forebyggende fokusen tiltrekker seg trygge og gode kunder samt at den forbedrer lønnsomheten hos våre eksisterende kunder. Vi ønsker oss kunder som liker å være riktig sikret og forsikret. Vi ønsker å være langsiktige samarbeidspartnere innen skadeforebygging.

Tidenes resultat

I 2017 fikk vi tidenes beste resultat. Det er vi stolte av!

Jeg vil gi honnør til et støttende og raust styre og kompetente, engasjerte og hardtarbeidene medarbeidere som alle har bidratt til dette sterke resultatet.

Jakob Ruud
Adm. dir.

Innhold

2	Leder
4	Hadeland Gjensidige Brannkasse
6	Kundeportrett
8	Kundeutbytte
9	Skadeforebygging
10	Brannkassefondet – Bua Hadeland
11	En glad historie
15	Hovedposter i årets regnskap
17	Nøkkeltall
21	Tillitsvalgte 2018
23	Styrets årsberetning
26	Årsregnskap 2017
31	Noter til årsregnskap
58	Revisjonsberetning for 2017
60	Definisjoner og faguttrykk

Hadeland Gjensidige Brannkasse

Visjon

«Vi skal bry oss mest og trygge flest»

Forretningsidé

Hadeland Gjensidige Brannkasse (HGB) skal selge økonomisk trygghet til alle potensielle kunder på Hadeland.

Våre tjenester skal tilbys i alle markeder og overfor alle kundegrupper, såfremt det over tid kan oppnås tilfredsstillende lønnsomhet.

Skadeforebygging skal være en integrert del av vår virksomhet.

Kjerneverdier

- Pålitelige
- Hjelpsomme
- Skadeforebyggere
- Folkelige
- Kunnskapsrike
- Engasjerte

Om oss

Hadeland Gjensidige Brannkasse er et lokalt og selvstendig, kundeeid og kundestyrt forsikringsselskap med hovedkontor i Gran. Selskapet har 10 ansatte og samarbeider tett med Gjensidige Forsikring ASA og 14 øvrige brannkasser i Norge.

Kontakt oss

Tlf. 61 32 72 50

Adr. Storgata 34, 2750 Gran

Åpningstider:

Man. – fre.: 08.00–16.00

Sommertid

(15.05–31.08): 08.00–15.30

E-post: hadeland@gjensidige.no

Facebook: www.facebook.com/GjensidigeHadeland

www.gjensidige.no/hadeland

Våre markedsområder:

Privatmarkedet

Komplette løsninger innen person- og skadeforsikring samt pensjon og bank.

Næringslivsmarkedet

Fullsortimentsleverandør til næringslivskunder.

Landbruksmarkedet

Vi tilbyr alle forsikringer i tilknytning til landbrukseiendommer og drift av disse.

Kundeportrett

Elisabeth Hanserud

Bedrift- og privatkunde

**Daglig leder og eier av Harestua Auto og Morten Bruvold AS.
Frode og Elisabeth Hanserud, privat.**

Om Harestua Auto og Morten Bruvold AS

Harestua Auto AS er den ene våre to bedrifter og ble stiftet i 1996. I 22 år har vi solgt nye og brukte biler til kunder lokalt og rundt om i Norge. Vi har gitt tusenvis av kunder økt kjøre glede og de trives virkelig hos oss. Vi er merkeforhandler av Honda, Suzuki og Isuzu. I tillegg til å være et Mekonomen verksted for alle bilmerker, er vi spesialister på våre nybilmerker. Når vi selger en ny bil eller en bruktbil, anbefaler vi kundene til å velge bilforsikring gjennom oss og Hadeland Gjensidige Brannkasse. Da vet vi at de får den beste prisen og ikke minst de beste vilkårene en bilforsikring kan ha.

Morten Bruvold AS er moderselskapet vårt og ble stiftet i 1983. Vi har holdt på som maskinentreprenør i 35 år, og er en seriøs aktør som tar på seg store og små oppdrag både i og utenfor vårt distrikt. Alle våre bygg, maskiner og kjøretøy er selvfølgelig forsikret gjennom Hadeland Gjensidige Brannkasse.

Privat har vi forsikret både hus, hytte og en rekke biler, siden vi er bilentusiaster. Nå om dagen øvelseskjører vår eldste datter. Hun fikk anbefalt av HGB å laste ned deres øvelseskjøringsapp. Den blir flittig brukt og nå har hun allerede kjørt 5 000 km. Dette gjør at hun vil få fordeler som forsikringstaker når hun fyller 18 år. Hun synes dessuten at appen er morsom og enkel å bruke.

HGB som forsikringselskap og samarbeidspartner

Vi opplever at HGB er den beste forsikringspartneren for oss både privat og for våre to bedrifter. Etter å ha vurdert flere aktører falt valget vårt på HGB, da de gir gode forsikringsløsninger som er tilpasset oss. HGB har en gunstig pris og i tillegg deler de ut kundeutbytte, som eneste forsikringselskap i Norge. I tillegg er de en aktiv bidragsyter til lokalsamfunnet gjennom Brannkassefondet – et fond der alle lag, organisasjoner og ildsjeler på Hadeland kan søke om støtte til sine prosjekter.

Vi opplever dem som utrolig kundesvennlige, og de bryr seg og er raske til å hjelpe til når vi virkelig trenger det.

Lokal tilhørighet og personlig kontakt

For oss er det viktig at HGB har lokale representanter og et lokalt kontor som vi kan ringe til eller bare stikke innom. Her kommer du ikke rett til en upersonlig sentral – her er det kort ventetid og vi

møter blide, lokale og dyktige representanter. I tillegg har de mulighet til å møte oss på vår arbeidsplass, noe som er et stort pluss i en travel hverdag.

Vi setter spesielt stor pris på vår blide og kunnskapsrike kundekontakt Laila Prytz, hun ordner virkelig opp i alt vi trenger hjelp til. Men uansett hvem vi har kontakt med hos HGB, har de alle en svært høy servicegrad.

Forbedringspunkter

Alle har forbedringspotensiale, men her har vi slitt med å finne noen. I så fall må det være å bli enda raskere med å ta kontakt med oss, i de tilfeller vi venter på en tilbakemelding.

Alt på stell

Vi opplever at HGB har «alt på stell», og anbefaler alle å ta kontakt med vårt gode lokale forsikringselskap.

Rett bilforsikring – det er viktig det, sier Trond Myrvang, senior kundefrådgiver, privatmarked

Kundeutbytte ni år på rad!

Kundeutbytte er en unik fordel hos oss

Her til lands er det bare Gjensidige-kunder som får en slik utbetaling fra forsikringsselskapet sitt. Det har de fått i ti av de siste elleve årene.

Ordningen med kundeutbytte skyldes at den største eieren i Gjensidige er den kundestyrte Gjensidigestiftelsen. Stiftelsen viderefremidler sitt aksjeutbytte fra Gjensidige til selskapets norske skadeforsikringskunder.

Hadeland Gjensidige Brannkasse er en lokal brannkasse, og vi utbetaler kundeutbytte til våre kunder og eiere i tett samarbeid med Gjensidigestiftelsen

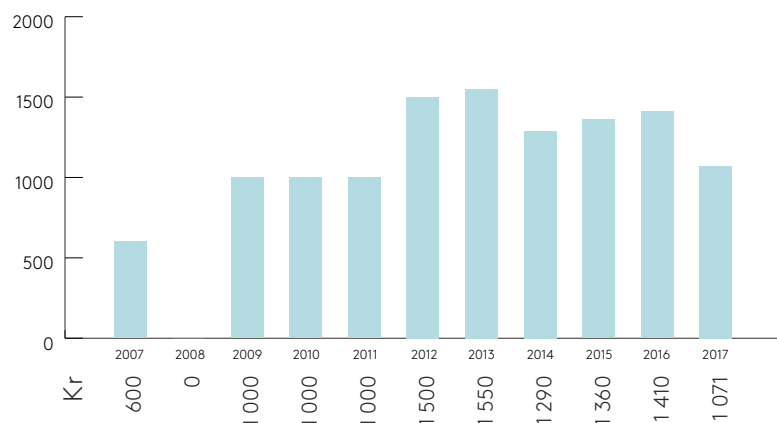
Utbyttekalkulator

Vi i Hadeland Gjensidige Brannkasse har en egen utbyttekalkulator.

Her viser vi et eksempel

Årspremie i forsikring	kr	10 000
Samlet årlig kundeutbytte fra 2007	kr	10 710
Gjennomsnittlig årlig utbytte siden 2007	kr	1 071

På årsbasis har utbytte betydd i tusen kroner

Skadeforebygging

Skadeforebygging er en sentral del av vår virksomhet. Hver enkelt kundesamtale handler i stor grad om hvordan kunden kan sikre sine verdier og de belønningsformer vi har for dette.

I hver enkelt samtale med kundene innen landbruk og privat gir vi tilskudd som vist i tabellen under.

Årlige tilskudd utgjør ca. 1 mill. for Hadeland Gjensidige Brannkasse.

Tiltak	*Ca. årlig rabatt	Kontantbidrag fra HGB
Boligalarm med tyveri og brann (FG-godkjent)	14 %	Inntil kr 2 000,-
El. Kontroll av huset	18 %	kr 1 000,-
FG godkjent vannstoppventil	26 %	kr 2 000,-
Overspenningsvern	5 %	kr 1 500,-
El. Kontroll landbruk	10 %	kr 2 000,-
Termografering landbruk	25 %	kr 5 000,-
Etterkontroll/fylling av brannslukkere	Gratis for våre kunder	

For næringsliv og landbruk har vi regelmessige kurs/ fagdager innen transportsikring, varme arbeider, el-sikkerhet og brannslukking. Innen næringslivsforsikring gis normalt ikke tilskudd men sikkerhetstiltakene ligger i prissettingen (underwriting).

I tillegg har vi de siste 10 år gitt gaver til kommunene, fortrinnsvis via Brann- og redning, for ca 2,1 mill.

Dette har bla. Vært:

- Varmesøkende kameraer
- Digitalt kartverk
- Redningsbåter
- Øvingshengere
- Trimrom i nødetsbygget
- 2 skumanlegg
- Posisjonsverktøy, pusteluft til kurv, innsatslederamera
- Nødutgang i Hadeland Kultursal

Vi selger aller våre skadeforebyggende artikler til innkjøpspris for våre kunder.

BuaHadeland

Mottok kr. 100 000 fra Brannkassefondet i 2017

BuaHadeland mottok kr 100 000 fra Hadeland Gjensidige Brannkasse i 2017. Disse pengene har bidratt til å utvide utstyrsparken i BUA, noe innbyggerne på Hadeland nyter godt av. Pengene har blitt benyttet til å anskaffe sports- og fritidsutstyr for enhver interesse, for enhver alder – utstyr for å rulle, flyte, skli, fyke, traske, labbe, klatre, dingle, hoppe, sprette eller tumle og ramle. Og alt dette utstyre kan man låne helt gratis i BuaHadeland.

Hvorfor BUA?

Noen mangler utstyr de trenger for å delta på en og annen aktivitet, samtidig har andre garasjer og boder fulle av utstyr de sjelden bruker. Tall fra sportsbransjen viser at Norge ligger på Europa-toppen i salg av sportsutstyr. Et stadig økende forbruk av sportsutstyr, rimer ikke med en bærekraftig utvikling.

Undersøkelser fra Helsedirektoratet viser at en slik utlånsordning er et virkemiddel som øker aktiviteten blant barn og unge. Spesielt der hvor tilbudet er lett tilgjengelig, har en god utstyrsпарк, er godt

kjent og har faste åpningstider. Dette tilstreber BuaHadeland å oppfylle.

Utlånsordninger representerer et stort uutnyttet potensiale for samfunnet. Velfungerende utlånsordninger kan gi bedre folkehelse, er bra for miljøet og kan bidra med inkludering og integrering.

Etter 8 måneder med BUA er det registrert 300 lånere, og siden 1. januar d.å har BUA hatt over 1600 utlån av sports- og fritidsutstyr. BuaHadeland drives av UngHadeland – for og av ungdom og for alle som er bosatt på Hadeland.

KONTAKT OSS
61 31 31 31
 desken@hadeland.no • annonse@hadeland.no

Hadeland

TIRSDAG

15. august 2017

Nr. 155 • Årgang 100

hadeland.no

Løssalg kr 35.00

FOTO: HAAKON KALVSJØHAGEN

En gledens dag

TAKKER: 18. januar brant låven til Tom og Kristin Ellefsrud i Nordre Oppdalen ned til grunnen. Snaue sju måneder etter brannen står nytt fjøs på plass. I går inviterte de alle som har hjulpet dem i tiden etter at brannalarmen gikk, for å takke for uvurderlig hjelp og støtte.

SIDE 2-3

HVA KAN HA SKJEDD MED SØYA?
Skal være funnet død og uten jur
 Før helgen ble det gjort et makabert funn på Jaren. Det er neppe ulv som har vært på ferde. **SIDE 4**

ØNSKER SIKRE SKOLEVEGER
Snart skolestart - vær forsiktige
 Politioverbetjent Jan Erik Solberg håper bilister og hageeiere er påpasselige foran skolestarten. **SIDE 5**

SPRANGRIDNING PÅ LANDBANEN
Ble nummer tre med islandshest
 Hanne Melbye Larsen (12) fra Harestua har valgt en islandshest som partner i sprangridning. **SIDE 14-15**

7 090005 270013

NYHETER

Har du lokale tips eller ideer om nyhetssaker som vi bør gripe fatt i, send epost til redaksjonen@hadeland.no

De ferskeste nyhetene finner du på hadeland.no

Tips oss:

61313131

FIRE GODE NABOER: Kåre André Ensrud, Merete Viksås, Eirik Foss Almquist og Helge Ulven tok hånd om dyrene på Stubne gård etter brannen, og fikk velfortjent ros og takk for innsatsen.

TILBAKE: 15 drektige kuer ble reddet fra flammene. Alle har i ettertid kalvet. Her er en av dem, med avkom.

INNE: Tom og Kristin Ellefsrud sammen med Jacob Ruud inne i det nye fjøset. «Trygghet i landbruket», står det på jakken Ruud og Hadeland Gjensidige Brannkasse.

Nytt fjøs har reist seg etter storbrannen i vinter

En dag for takk og glede

For snart sju måneder siden, nærmere bestemt 18. januar, brant driftsbygningen på garden Stubne i Nordre Oppdalen ned til grunnen. Mandag var dagen inne for både glede og takk-sigelser.

HAAKON KALVSJØHAGEN
hka@hadeland.no

NORDRE OPPDALEN: Et splittet nytt fjøs har på rekordtid reist seg fra grunnen av. Søndag ble de samme dyrene som ble reddet ut av det brennende fjøset en kald dag på nyåret, flyttet inn igjen. Og ikke nok med det. Foruten fire kviger og et par hester ble også 15 drektige kuer berget ut av den overtente bygningen.

- Alle 15 fikk kalver i mars-april, forteller en glad gardbruker, Tom Ellefsrud, travelt opp-tatt med å ta imot gjester.

Mandag hadde nemlig han og kona Kristin funnet tiden moden for å invitere alle som har bistått og hjulpet dem siden tragedien rammet. Ønsket var å takke dem alle for uvurderlig hjelp og støtte, fra dag en og fram til nå.

- Evig takknemlige

- Vit at vi er dere evige takknemlige, sa Kristin Ellefsrud da hun på vegne av familien takket brannvesenet, som foruten å sørge for at ikke en eneste liv

gikk tapt i fjøset også sørget for at familien på Stubne fortsatt har et hus å bo i.

Den takken går også til alle andre involverte, som Hadeland Gjensidige Brannkasse og Gjensidige forsikring, Nortura ved Trond Marius Alm for all landbruksfaglig støtte etter brannen, Fjøs-systemer som har levert nybygget, og ikke minst gode naboer som stilte opp og tok seg av dyrene i tiden etter brannen. Eirik Foss Almquist, Helge Ulven og Kåre André Ensrud tok seg av

storfeet, mens Merete Viksås tok hånd om familiens to hester. Det var også hun som oppdaget og varslet brannen.

- Hun varslet raskt og effektivt. Det var kjempeviktig, sa Jacob Ruud i Hadeland Gjensidige Forsikring i sin tale under den uformelle men likevel høytidelige sammenkomsten utenfor det nye fjøset.

- En time etter brannen fikk vi en melding fra forsikringsselskapet. Der sto det at alle forsikringer var i orden. Den mel-

Tom Ellefsrud holder opp. Den var en gave fra

IKKE SOM I JANUAR: Kristin Ellefsrud sammen med brann- og redningsmennene Morten Jensen, Thor Sparby, Sturla Bråten og Per Ansgar Østby. Jacob Ruud fra Hadeland Gjensidige forsikring står som nummer to fra høyre.

FRAMTID: Et nytt og framtidrettet fjøs er på plass hjemme hos Tom og Kristin Ellefsrud.

Denne faksimilen er fra avisen Hadeland 15. august 2017.

Her kan vi blant annet lese om hvor viktig det er med riktig forsikring, god lokalkunnskap og godt samarbeid når uhellet først er ute.

de på Stubne

dingen var kjempebra, sa Kristin Ellefsrud.

Godt samarbeid

- Dette er en stor dag for oss i brannkassa, men ikke minst for Tom og Kristin, åpnet Ruud sin tale før han benyttet anledningen til å rose det lokale brann- og redningsvesenet for den jobben de gjør og for samarbeidet dem imellom. Blant annet bidrar forsikringsselskapet til at brannvesenet er godt oppsatt med moderne utstyr. For ek-

sempel skumleggingsutstyr som viste seg å være gull verdt på Stubne. Øvrige hus på garden ble skumlagt, og står i dag. Varmen førte imidlertid til at kledning og vinduer på våningshuset måtte skiftes, på den veggen som vender mot fjøset.

- Skumleggingsutstyret ga oss bedre forutsetninger for få ut dyra fra fjøset. For oss var det utrolig tilfredsstillende at det ikke gikk liv tapt, forteller Per Ansgar Østby i Lunner-Gran brann- og redning.

- Da vi kom hit i januar var vi ikke i nærheten av å tro at utfallet skulle bli som det ble, supplerer brannsjef Sturla Bråten.

- Liv og helse og har førsteprioritet for oss. Det å ha et verktøy som gjør at vi kan tenke på materielle verdier parallelt gir oss mye bedre forutsetninger for å gjøre jobben vår, sier Østby.

Tom Ellefsrud forteller at det nye fjøset har 58 liggebåser.

- Med kalver tenker jeg vel at en framtidig besetning på rundt hundre dyr er passe, anslår han.

Tidligere var Hadelandsregionen svært utsatt for branner i landbruket. – Nå er vi blant de minst utsatte. Det er gjort mange grep for å komme dit, sier Inger Knoph Tingelstad, landbruksassurandør og Knut Magnus Lund, senior kunderådgiver

Hovedposter i årets regnskap

Resultatregnskap

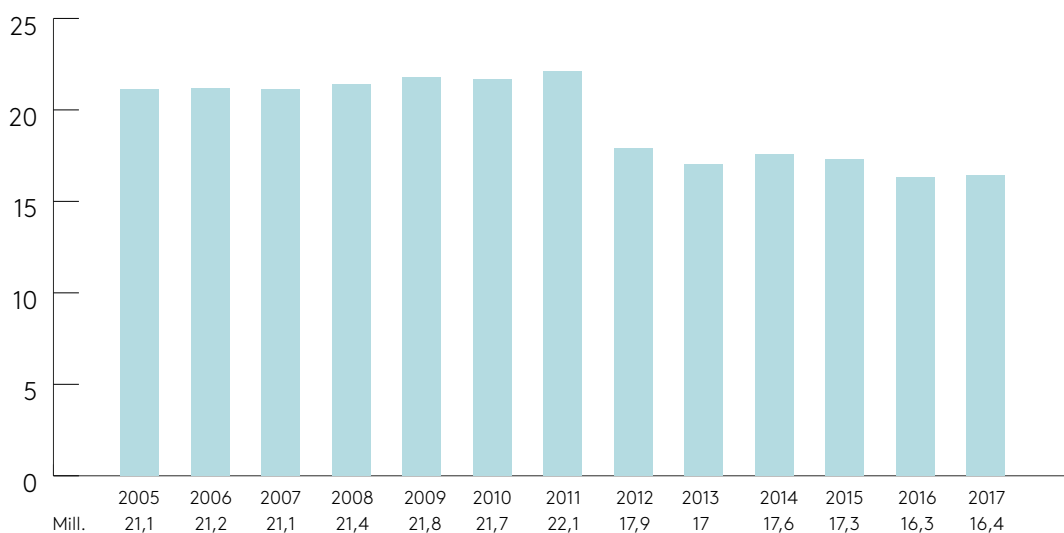
	2017	2016
Teknisk regnskap for skadeforsikring		
Forfalt premie for egen regning	16 452 656	16 016 329
Premieinntekt for egen regning	16 415 627	16 349 591
Erstatningskostnader for egen regning	-4 693 884	-7 057 680
Andre forsikringsrelaterte inntekter	9 760 091	10 741 350
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-4 765 475	-3 818 986
Andre forsikringsrelaterte driftskostnader	-10 003 057	-5 694 336
Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring	6 713 302	10 519 939
Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring	6 713 302	10 519 939
Inntekter fra investeringer	24 704 687	8 384 631
Resultat av ikke teknisk regnskap	24 704 687	8 384 631
Skattekostnad	-2 502 284	-3 693 167
Andre resultatkomponenter	-1 502 879	-147 611
Totalresultat	27 412 826	15 063 792
Disponeringer		
Endring i avsetning til naturskadefond	513 479	494 517
Endring i avsetning til garantiordning	140 968	211 111
Avsatt til utbytte	6 169 964	2 693 468
Aktuarielle gev./tap på pensjon	-1 502 879	-147 611
Overført til annen opptjent egenkapital	19 791 294	9 812 307
Overført til brannkassefond	2 300 000	2 000 000
Overført til utbyttedefond	0	0
Sum disponeringer	27 412 826	15 063 792

Balanse

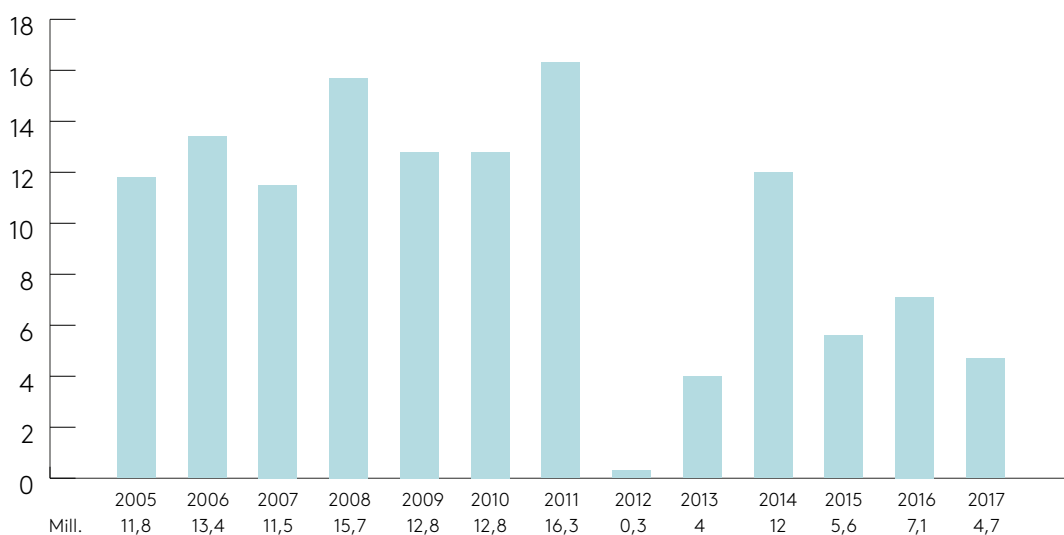
	2017	2016
EIENDELER		
Finansielle eiendeler	204 451 417	187 378 060
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	3 235 487	3 259 018
Fordringer	5 982 022	2 202 000
Andre eiendeler	10 912 366	11 126 467
Forskuddsbet. kostnader og opptj. ikke mottatte inntekter	0	0
Sum eiendeler	224 581 292	203 965 545
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital	186 619 145	167 931 282
Forsikringstekniske avsetninger	17 119 231	19 283 898
Avsetninger for forpliktelser	6 135 860	6 253 846
Forpliktelser	13 959 606	9 821 346
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptj. inntekter	747 450	675 173
Sum egenkapital og forpliktelser	224 581 292	203 965 545

Nøkkeltall

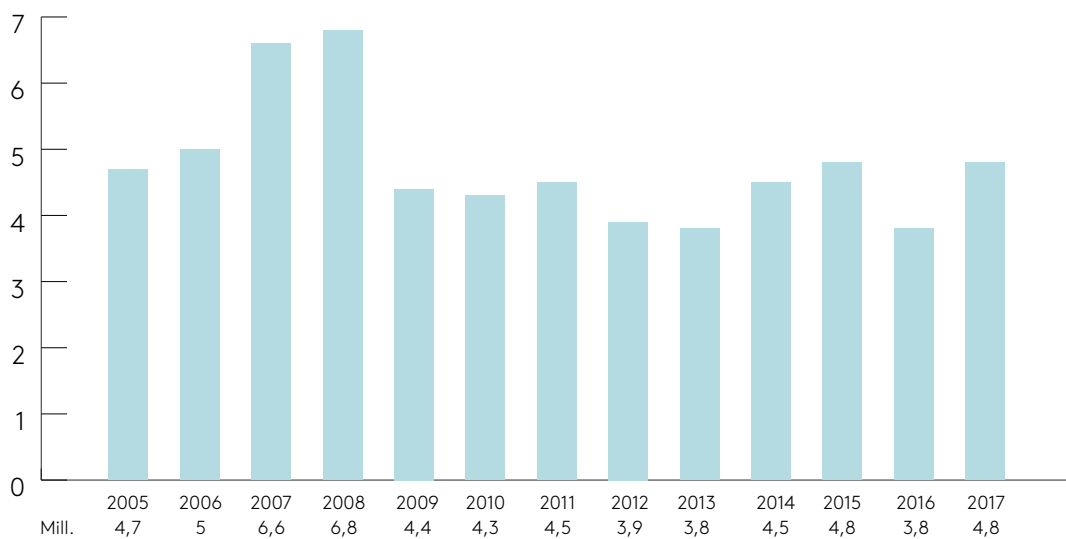
Premieinntekt

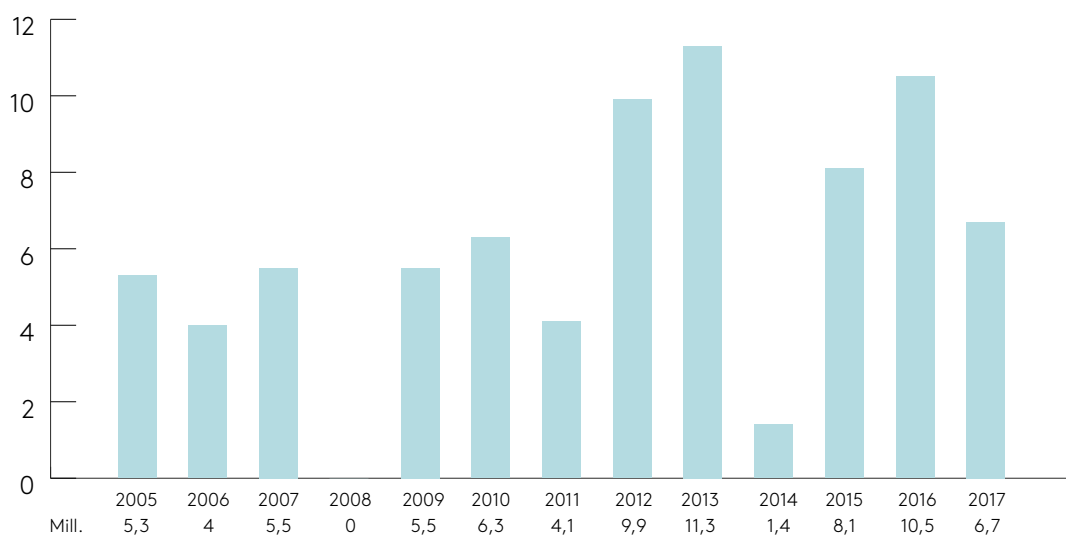
Erstatninger

Driftskostnader

Teknisk regnskap

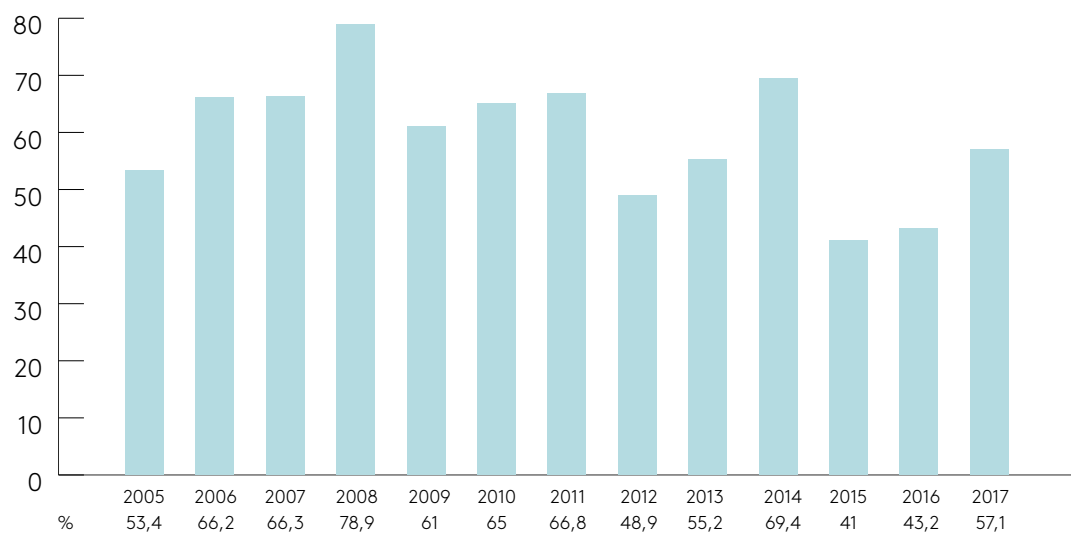
Ikke-teknisk regnskap

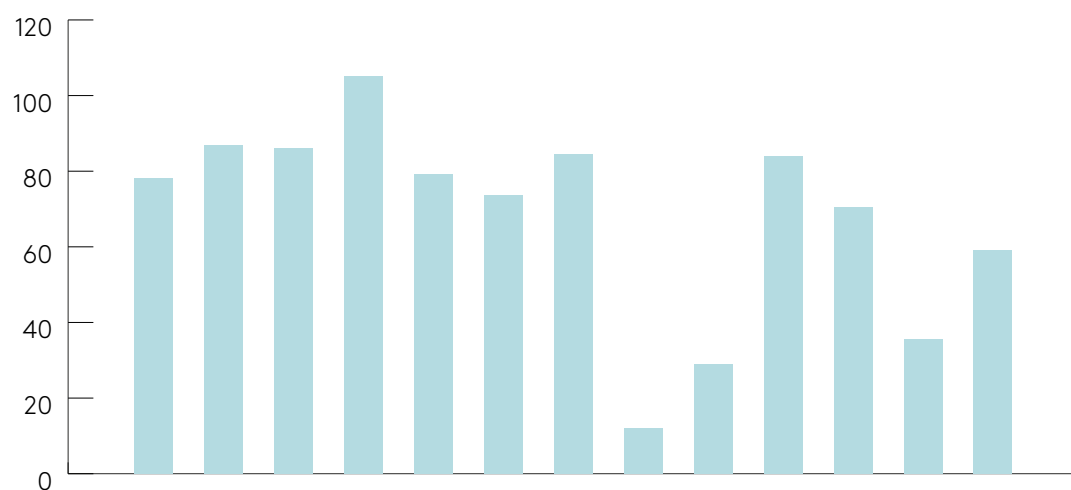
Resultat

Skadeprosent totalt HGB

Combined Ratio

Tillitsvalgte

Styret

Jostein Bjørge, leder
(på valg 2018)

Dagfinn Edvardsen,
nestleder (på valg 2018)

Kari Marie Engnæs
(på valg 2018)

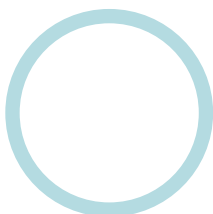

Heidi Horn Mossing
(på valg 2019)

Inger Knoph Tingelstad
(ans. rep., på valg 2018)

Varamedlemmer

1. (Vacant)

2. Stine Lunde Lynne
(på valg 2018)

Hanne Thoen
(ans. vara, på valg 2018)

Brannkassefondet

Jostein Bjørge,
valgt av styret

Kari Marie Engnæs,
valgt av styret

Hilde Roen Munkelien,
valgt av generalfors.

Erling Lynne, valgt av
generalforsamlingen

Gudbrand Tingelstad
(på valg 2019)

Varamedlem

Generalforsamling

Gran	<i>På valg</i>	Trond Myrvang	2021
Kari Ballangrud	2019	Martine Sønsteby	2021
Erling Lynne	2019		
Knut Magnus Lund	2019	Jevnaker	<i>På valg</i>
Gunnar Gisleberg	2019	Henrik Brørby	2019
Kari Marie Engnes, styremedlem	2021	Helge Brørby	2021
Marit Staxrud Olerud	2021	Hans Gustav Borch	2021
Jane Johnsen	2021		
Gudbrand Tingelstad	2021	Varamedlemmer	
		1. Laila Prytz	2019
		2. Marit Nordstoga	2019
Lunner		3. Bjørg Kværn	2019
Trygve Brandrud	2019	4. Øyvind Otto Løvaas	2019
Hilde Roen Munkelien, møteleder	2019	5. Mai Helen Haugan	2019
Berit Sunnset	2019	6. Leif Gunnar Oskarsson	2019
Sigrid Helene Hammer	2019		
Johnny Gangsø	2021		

Valgkomité

	<i>På valg</i>	Varamedlemmer	<i>På valg</i>
Ole Molden	2020	1. Kjersti Andresen	2018
Grete Kristina Haakenstad	2018	2. Vigdis Braastad	2018
Iver Stastad	2019	3. Mari Bjertnæs	2018

Styrets årsberetning for 2017

Virksomhetens art og hvor den drives

Hadeland Gjensidige Brannkasse (HGB), hadde i 2017 sitt 163. driftsår.

HGB er et gjensidig lokalt forsikrings-selskap med konsesjon for brann og natur i kommunene Jevnaker, Lunner og Gran.

Selskapet er eid og styrt av medlemmene. Medlem er enhver som er direkte forsikrings-taker i selskapet eller har forsikringsprodukter i Gjensidige Forsikring ASA via HGB. HGB har samarbeidsavtale med Gjensidige Forsikring ASA og representerer Gjensidige Forsikring ASA sine produkter på Hadeland. HGB har i tillegg distribusjons-avtale med Gjensidige Forsikring ASA sitt datterselskap Gjensidige Bank og Gjensidige Pensjonsforsikring.

HGB har en egen reassuranseavtale, for tiden med Gjensidige Forsikring ASA.

Reassuranseavtalen er en såkalt excess-loss kontrakt hvor HGB belastes for skader opp til egen valgt skadegrense kr.1.750.000.-.

Det er i dag 15 brannkasser som har identiske samarbeidsavtaler med Gjensidige Forsikring ASA. Avtalen med Gjensidige Forsikring ASA er fornyet for 2 år med virkning fra og med januar 2018. Avtalen har opsjon på ett års forlengelse. Brannkassene har organisert seg på strategisk og operativt nivå for å forenkle samarbeidet med Gjensidige Forsikring ASA. Brannkassenes styreledere og daglige ledere deltar på omgang i diverse utvalg for å dekke de ulike rollene i samarbeidet.

Fortsatt drift

Forutsetningen om fortsatt drift er til stede, og årsregnskapet for 2017 er satt opp under denne forutsetning.

Arbeidsmiljøet

Det gjennomføres årlige arbeidsmiljøundersøkelser som viser at arbeidsmiljøet er godt. I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører selskapet oversikt over totalt sykefravær blant selskapets ansatte. I 2017 har det totale sykefraværet vært på 4,8 % mot 8,4 % i 2016. Egenmeldinger utgjør 0,4 %.

Det har ikke vært ulykker eller uhell knyttet til selskapets virksomhet.

Likestilling

Selskapet ønsker et balansert forhold mellom menn og kvinner. De 11 ansatte, herav 6 kvinner og 5 menn, har utført til sammen 10,2 årsverk.

Bedriftens styre har hatt 5 medlemmer, hvorav tre kvinner.

Forskning og utvikling

Alle medarbeidere oppmuntres til å melde inn forslag til produktforbedringer og konseptforbedringer til Gjensidige. Vi har flere eksempler på at disse innspillene er blitt benyttet. Alle medarbeidere inviteres til å delta aktivt for et godt arbeidsmiljø og gode rutiner i det daglige arbeidet. Medarbeiderne deltar på alt av opplæring og sertifisering som tilbys fra Gjensidige og som er dekkende for de kravene som stilles til rådgivere i bransjene privat, næringsliv og landbruk.

Ytre miljø

Vi forurenses i svært liten grad det ytre miljø.

Finansielle risikoer

Hadeland Gjensidige Brannkasse har plassert midler i forskjellige typer fond samt noen enkeltplasseringer i eiendommer. Styret har vedtatt og fulgt opp retningslinjer for kapitalforvaltningen og investeringsstrategien. Midlene plasseres for avkastning på lang sikt og i tråd med kapitalforvaltningsforskriften fastsatt av Finansdepartementet. Administrerende direktør har i tråd med fastsatte retningslinjer og i nært samarbeid med ekstern ekspertise forvaltet midlene. De finansielle risikoene er også grundig gjennomgått i ORSA rapport for 2016.

Resultat, investeringer, finansiering og likviditet

Opptjent bruttopremie endte på 21,7 mill. kroner i 2017. Bruttopremien er uendret fra 2016. Resultat av teknisk regnskap for skadeforsikring viser et overskudd på 6,7 mill. kroner i 2017 mot kr. 10,5 mill. kroner i 2016. Erstatningskostnadene ble på 4,7 mill. i 2017 mot 7,1 mill. i 2016. Årsaken til nedgangen fra 2016 til 2017 skyldes en ekstraordinær tilbakeføring ifm. pensjonsavsetninger på 3,3 mill. samt at provisjonen fra GF er redusert med 1,1 mill. fra 2016 til 2017.

Resultat av ikke-teknisk regnskap viser et overskudd på 24,7 mill. kroner i 2017 mot 8,4 mill. kroner i 2016.

Styret har fulgt opp inntekts- og kostnadsutviklingen gjennom året.

Av totalkapitalen på 225 mill. kroner utgjør egenkapitalen 189 mill. kroner (88 %). Selskapets finansielle stilling og likviditet er svært god.

Styret kjenner ellers ikke til forhold som er av viktighet for å bedømme brannkassens stilling og resultat som ikke framgår av årsregnskapet. Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av Hadeland Gjensidige Brannkasse sine eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Brannkassefondet

Brannkassefondet ble etablert i 2014 og hadde sin første tildeling i 2015.

Sum gavetildelinger er som følger:

2015 kr. 3 mill.

2016 kr. 2 mill.

2017 kr. 2 mill.

Tildelingen av gavene har skjedd under felles arrangementer hvert år hvor den første var under Fremtidsgallaen ved vårt 160 års jubileum. Deretter har tildelingene foregått på Hadeland Folkemuseum, Halvdanshaugen, i juni hvert år.

Årsrapport for Brannkassefondet er vedlagt.

Utsikter fremover

Inntjeningsforventningen innen forsikring er nøkternt optimistisk. Selskapet har god inntjening på egen brannforretning, grunnet lavere skadeutbetalinger enn bransjen for øvrig, mens agenturvirksomheten for Gjensidige har negativ utvikling og vil få negativt resultat.

Det er grunn til å anta at rentenivået vil stige svakt og at avkastning på investert kapital vil svinge mer etter en nær kontinuerlig oppgang etter finanskrisen.

Hadeland Gjensidige Brannkasse står sterkt rustet i konkurransen. Hovedårsaken til dette er selskapets solide økonomi, sterke merkenavn og ikke minst de ansattes kompetanse og gode relasjoner i markedet.

Markedstrender og nye måter å distribuere finansielle tjenester på vil stille økte krav til fleksibilitet og omstillingsevne.

Digitalisering, automatisering og sentralisering samt en kortere løpetid på avtalen med Gjensidige er utfordrende for oss som liten aktør i bransjen. Dette har satt i gang et felles strategiprojekt blant brannkassene med mål om å forbedre egne forretningsområder samt finne nye. Selskapet deltar aktivt i dette prosjektet med styreleder og daglig leder.

Disponering av årets resultat

Årets overskudd utgjør kr. 27 412 827.

Styret foreslår at årets overskudd disponeres slik:

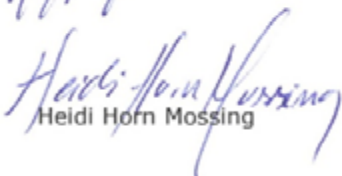
	2017	2016
Totalresultat etter sikkerhetsavsetninger	27 412 827	15 063 792
Endring naturskadefond	513 479	494 517
Endring i avs. skadefors. selsk. gar. ordning	140 968	211 111
Anvendelse aktuariell gevinst	-1 502 879	-147 611
Kundeutbytte 2017, utbetaling mai 2018	3 169 964	2 693 468
Ekstraordinært kundeutbytte	3 000 000	
Overføring fra Fond skadeforebyggende formål	-3 222 000	
Overføring fra Brannkassefond	-3 097 770	
Avsetning utdeling fra Brannkassefondet	2 300 000	2 000 000
Til egenkapitalfond	26 111 065	9 812 307
Sum disponeringer	27 412 827	15 063 792

Gran 31. desember 2017
22. mars 2018

Dagfinn Edvardsen

Kari Marie Engnæs

Inger Knoph Tingelstad

Heidi Horn Mossing

Jostein Børge
Styrets leder

Jakob Ruud
Adm. dir.

Resultatregnskap

TEKNISK REGNSKAP FOR SKADEFORSIKRING	NOTE	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Salgskostnader	5	-4 074 359	-3 324 729
Forsikringsrelaterte adm. kostnader inkl. provisjon mottatt gjenforsikring	5,6,9	-691 115	-494 258
Mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring		0	0
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-4 765 475	-3 818 986
Andre forsikringsrelaterte driftskostnader	7	-10 003 057	-5 694 336
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP		6 713 302	10 519 939
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
Netto inntekter fra investeringer			
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		3 211 103	3 271 857
Netto driftsinntekt fra eiendom		319 935	398 321
Verdiendringer på investeringer		17 012 710	2 347 443
Realisert gevinst og tap på investeringer		4 601 938	2 801 549
Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader		-472 208	-505 214
Sum netto inntekter fra investeringer		24 673 479	8 313 957
Andre inntekter		31 208	70 674
Andre kostnader		0	0
RESULTAT AV IKKE-TEKNISK REGNSKAP		24 704 687	8 384 631
PERIODENS RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		31 417 990	18 904 570
Skattekostnad	10	-2 502 284	-3 693 167
RESULTAT FØR ANDRE RESULTATKOMPONENTER		28 915 706	15 211 403
Andre resultatkomponenter			
Poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet			
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel		-2 003 839	-196 816
Skatt på poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet	10	500 960	49 205
Sum poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet		-1 502 879	-147 611
TOTALRESULTAT		27 412 827	15 063 792

Balanse

	Noter	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
Investeringer			
Bygninger og andre faste eiendommer			
Eierbenyttet eiendom	11	2 249 580	2 256 517
Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
Utlån og fordringer	14	7 000 000	7 000 000
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
Aksjer og andeler	12,13	121 648 283	106 032 654
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	12	66 226 657	70 203 376
Utlån og fordringer	12,14	6 648 197	1 206 814
Andre finansielle eiendeler	12	678 700	678 700
Sum investeringer		204 451 417	187 378 060
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetn i skadefors.			
Gj.f.andel-ikke opptj. brto.premie		0	0
Gj.f.andel-brto erstatn. avsetning	12	3 235 487	3 259 018
Sum gj.f.andel avforsikringstekniske bruttoavsetninger		3 235 487	3 259 018
Fordringer			
Andre fordringer	12	5 982 022	2 202 000
Sum fordringer		5 982 022	2 202 000
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	11	399 944	549 140
Kasse, bank	12	7 323 908	5 736 817
Eiendeler ved skatt	10	743 097	342 824
Pensjonsmidler	9	2 445 417	4 497 686
Sum andre eiendeler		10 912 365	11 126 467
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
		0	0
SUM EIENDELER		224 581 292	203 965 545

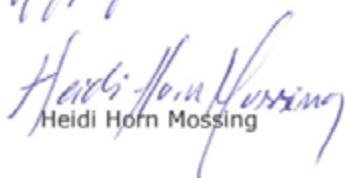
	Noter	31.12.2017	31.12.2016
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
Opptjent egenkapital			
Fond mv.			
Avsetning til naturskadefond		22 375 771	21 862 292
Avsetning til garantiordningen		967 412	826 444
Annen opptjent egenkapital		135 275 961	110 667 776
Andre fond		28 000 000	34 574 770
Sum opptjent egenkapital	15	186 619 145	167 931 282
Forsikringsforpliktelser brutto			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	4	10 059 274	10 022 245
Brutto erstatningsavsetning	4	7 059 957	9 261 653
Sum forsikringsforpliktelser brutto		17 119 231	19 283 898
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	9	454 355	359 417
Forpliktelser ved skatt			
Forpliktelser ved periodeskatt	10	2 393 005	2 605 929
Forpliktelser ved utsatt skatt	10	3 288 500	3 288 500
Andre avsetninger for forpliktelser			
Sum avsetninger for forpliktelser	12	6 135 860	6 253 846
Forpliktelser			
Avsatt ikke betalt utbytte		5 908 000	2 646 030
Andre forplktelser	16	8 051 606	7 175 316
Sum forpliktelser	12	13 959 606	9 821 346
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	12	747 451	675 174
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		224 581 292	203 965 545

Gran 31. desember 2017
22. mars 2018

Dagfinn Edvardsen

Kari Marie Engnæs

Inger Knoph Tingelstad

Heidi Horn Mossing

Jostein Børge
Styrets leder

Jakob Ruud
Adm. dir.

Oppstilling av endringer i egenkapital

Kroner	Naturskedefond	Garanti ordning	Andre fond	Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpl./-Eiend.	Annen opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital per 31.12.2015	21 367 775	615 333	36 477 000	(6 295 867)	107 298 946	159 463 188
1.1.-31.12.2016						
Resultat før andre resultatkomponenter	494 517	211 111	2 000 000		12 505 775	15 211 403
Andre resultatkomponenter						
Poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet						
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel				(196 816)		(196 816)
Skatt på poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet				49 205		49 205
Sum poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet				(147 611)	-	(147 611)
Sum andre resultatkomponenter	-	-	-	(147 611)	-	(147 611)
Totalresultat	494 517	211 111	2 000 000	(147 611)	12 505 775	15 063 792
Utbetalt/vedtatt kunde utbytte					(2 693 468)	(2 693 468)
Til/fra andre fond			(3 902 230)		-	(3 902 230)
Egenkapital 31.12.2016	21 862 292	826 444	34 574 770	(6 443 478)	117 111 253	167 931 282
1.1.-31.12.2017						
Resultat før andre resultatkomponenter	513 479	140 968			28 261 259	28 915 706
Andre resultatkomponenter						
Poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet						
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel				(2 003 839)		(2 003 839)
Skatt på poster som ikke kan reklassifiseres til resultatet				500 960		500 960
Sum poster som ikke senere kan reklassifiseres til resultatet				(1 502 879)	-	(1 502 879)
Sum andre resultatkomponenter	-	-	-	(1 502 879)	-	(1 502 879)
Totalresultat	513 479	140 968	-	(1 502 879)	28 261 259	27 412 827
Utbetalt/vedtatt kunde utbytte					(6 169 964)	(6 169 964)
Til/fra andre fond			(6 574 770)		4 019 770	(2 555 000)
Egenkapital 31.12.2017	22 375 771	967 412	28 000 000	(7 946 357)	143 222 318	186 619 145

Kontantstrøm

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	2017	2016
Innbetalte premier direkte forsikring	21 687 053	21 399 779
Utbetalte gjenforsikringspremier	-5 234 397	-5 383 450
Utbetalte erstatninger og forsikringsytelser dir.forsikring	-13 985 897	-10 561 184
Innbetalte gjenforsikringsoppgjør for erstatninger og forsikringsytelser	7 113 848	5 925 760
Betalte driftskostnader	-13 129 363	-2 849 289
Netto finansinntekter	3 134 513	3 043 023
Betalte skatter	-2 614 521	-2 918 665
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-3 028 764	8 655 974
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter:		
Netto kontantstrøm lån til kunder mv.	9 629	78
Netto kontantstrøm av aksjer og andeler i andre selskaper	5 314 331	-10 525 083
Netto kontantstrøm av obligasjoner	4 661 407	6 583 298
Netto kontantstrøm av sertifikater	0	0
Netto kontantstrøm av eiendom	326 872	405 258
Netto kontantstrøm av andre verdipapirer med kort løpetid	0	0
Netto kontantstrøm andre kredittinstitusjoner	0	0
Netto kontantstrøm av driftsmidler mv	0	0
Netto kontantstrøm andre finansielle eiendeler	0	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	10 312 239	-3 536 449
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter:		
Utbetalinger i.f.m. skadef.byggende fond/andre fond	-255 000	-2 267 390
Utbetalinger i.f.m. skadeforsikr.selskapenes garantiordning	0	0
Innbetalinger i.f.m. Skadeforsikr.selskapenes garantiordning	0	0
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter	-255 000	-2 267 390
Netto kontantstrøm for perioden	7 028 475	2 852 135
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	7 028 475	2 852 135
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens beg.	6 943 630	4 091 495
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	13 972 105	6 943 630
Spesifikasjon av beholdning av kontanter og kontantekvivalenter		
Innskudd hos kredittinstitusjoner	6 648 197	1 206 814
Kontanter og bankinnskudd *	7 323 908	5 736 817
Sum kontanter og kontantekvivalenter	13 972 105	6 943 631
* Herav bundet på skattetrekkkonto	439 986	438 008

Noter

1. Regnskapsprinsipper

Regnskapet for 2017 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for skade-forsikringselskaper (FOR-2015-12-18-1775). Årsregnskapsforskriften bygger i stor grad på EU-godkjent IFRS'er og tilhørende fortolkningsresultater.

Nye standarder og fortolkninger ennå ikke vedtatt

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2017, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette selskapsregnskapet. De som kan være relevante for selskapet er angitt nedenfor. Selskapet planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioden som begynner på eller etter 1. januar 2018. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres som enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet. Ifølge gjeldende regler, skal verdifall ved kredittap bare innregnes når objektive bevis for tap eksisterer. Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell, i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost eller til virkelig verdi med de endringer i virkelig verdi som er innregnet i andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kredittap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, bør avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, bør avsetningen tilsvare forventet kredittap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet muligheten til å utsette ikraft-tredelsesdato for IFRS 9 til 1. januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter.

Hadeland Gjensidige Brannkasse har besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

IFRS 15 omfatter alle kontrakter med kunder, men hvor blant annet forsikringskontrakter er unntatt. I den grad slike kontrakter inneholder flere tjenesteytelser eller det utføres andre tjenester som er nært knyttet til forsikringsvirksomheten, kan dette ha betydning for inntektsføringen i selskapets regnskap. Ikrafttredelse av IFRS 15 er 1. januar 2018. Vår vurdering er at tjenester utover hva som er dekket av IFRS 4 om forsikringskontrakter utgjør en uvesentlig del av inntekten. Vår vurdering er at standarden ikke er forventet å ha en vesentlig innvirkning på selskapets finansregnskap.

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

IFRS 16 krever at alle kontrakter som tilfredsstillers definisjonen til en leieavtale skal rapporteres i leietakers balanse som rett-til-bruk eiendeler og leieforpliktelser. Tidligere klassifisering av leieavtaler som enten operasjonell eller finansiell leieavtale er fjernet. Kortsiktige leieavtaler (mindre enn 12 måneder) og leie av eiendeler med lav verdi er unntatt fra kravene. En leietaker skal innregne rett-til-bruk eiendelene og leieforpliktelsene. Renteeffekten av diskontering av leieforpliktelsene skal presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden vil presenteres sammen med selskapets øvrige avskrivninger, mens renteeffekten av diskontering vil presenteres som en finanspost. Ikrafttredelse av IFRS 16 er 1. januar 2019. Standarden forventes å ha effekt på selskapets finansregnskap, gjennom en vesentlig økning av selskapets innregnede eiendeler og forpliktelser og ved potensielt å påvirke presentasjonen og periodiseringen av innregningen i resultatregnskapet.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 Forsikringskontrakter etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om utstedte forsikringskontrakter. IFRS 17 er en kompleks standard som inneholder noen grunnleggende forskjeller i forhold til gjeldende regnskapsføring av måling av forpliktelser og innregning av fortjeneste. Forsikringskontrakter vil bli innregnet til en risikostjustert nåverdi av fremtidige kontantstrømmer pluss et beløp som representerer uopptjent resultat i gruppen av kontrakter (kontraktsmessig servicemargin). Hvis en gruppe av kontrakter er eller blir tapsgivende, vil tapet innregnes umiddelbart. Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller utgifter vil bli presentert separat. IFRS 17 trer i kraft 1. januar 2021. Standarden forventes å påvirke selskapets regnskap gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil ikke ha vesentlig effekt basert på våre foreløpige vurderinger med den virksomheten foretaket har per i dag.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Innregning av inntekter og kostnader

Premieinntekter mv.

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Opptjente bruttopremier beregnes med utgangspunkt i de beløp selskapet har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning (forfalte bruttopremier). Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres (endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie). Premieinntekter for egen regning beregnes ved at tilsvarende periodisering gjøres for premie for avgitt gjenforsikring, som reduserer de tilsvarende brutto premiebeløpene. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnader består av betalte bruttoerstatninger i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning. Tilsvarende gjelder gjenforsikringsandelen av erstatningskostnadene, som reduserer de tilsvarende brutto erstatningskostnadene. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap/-gevinst på tidligere års avsetninger.

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader består av forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader, redusert med mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring og gevinstandeler.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metode. Finanskostnader består av rentekostnader på lån, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater.

Alle lånekostnader innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdele har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Hadeland Gjensidige Brannkasse i utøvelse av sin virksomhet. Hvis eiendommen brukes både til selskapets egen bruk og som investeringseiendom, klassifiseres eiendommen basert på faktisk bruk av eiendommen.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflytte selskapet, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivning

Hver komponent av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger:

- eierbenyttet eiendom: 10 – 50 år
- anlegg og utstyr: 3 – 10 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjennvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Leasing

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen ikke er overført klassifiseres som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalingen klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktsperioden.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS - reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR - incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med selskapets forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret selskapet har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende konstantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis ved verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- tilgjengelig for salg
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når selskapet blir part i instrumentets kontraktmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når selskapet overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser.
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning.

Tilgjengelig for salg

Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg er ikke-derivate finansielle eiendeler som ved førstegangsinnregning har blitt plassert i denne kategorien, eller som ikke har blitt plassert i noen annen kategori. Etter førstegangsinnregning måles finansielle eiendeler i denne kategorien til virkelig verdi, og gevinst eller tap innregnes i andre resultatkomponenter, med unntak av tap ved verdifall, som innregnes i resultatet.

Hadeland Gjensidige Brannkasse har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstillers definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert rentemetode, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Hadeland Gjensidige Brannkasse har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivate finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter, kontanter og kontantekvivalenter og obligasjoner klassifisert som lån eller fordringer.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassene finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet og finansielle derivater som sikringsbokføres.

Hadeland Gjensidige Brannkasse har ingen finansielle instrumenter i denne kategorien.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår klassene ansvarlig lån, andre forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring, påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettelsesmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 12.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall, vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kredittrisikokarakteristikker grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Tilgjengelig for salg

For finansielle eiendeler tilgjengelig for salg foretas en vurdering av hvorvidt eiendelene er utsatt for tap ved verdifall hvert kvartal. Dersom en reduksjon i virkelig verdi av en eiendel klassifisert som tilgjengelig for salg, sammenlignet med anskaffelseskost, er vesentlig eller har vart mer enn ni måneder, blir akkumulerte tap ved verdifall, målt til forskjellen mellom anskaffelseskost og nåværende virkelig verdi, fratrukket tap ved verdifall på den finansielle eiendelen som tidligere har blitt innregnet i resultatet, fjernet fra egenkapitalen og innregnet i resultatet selv om den finansielle eiendelen ikke har blitt fraregnet.

Tap ved verdifall som er innregnet i resultatet reverseres ikke i resultatet, men i andre resultatkomponenter.

Utbytte

Mottatt utbytte fra investeringer innregnes når selskapet har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Avgitt utbytte innregnes som en forpliktelse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser. Dette innebærer at utbytte fraregnes i egenkapitalen i det regnskapsåret det avsettes for.

Avsetninger/Restrukturering

Avsetninger innregnes når selskapet har en lovmessig eller underforstått plikt som et resultat av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling eller overføring av andre eiendeler for å gjøre opp forpliktelsen, og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Betingede eiendeler opplyses om i note dersom en tilførsel av økonomiske fordeler er sannsynlig. En betinget forpliktelse opplyses om i note med mindre det er lite sannsynlig at den medfører en utgående kapitalstrøm.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig. Se også note 18.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttas. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttas mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinnregning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre resultatkomponenter, hvor skatten da innregnes i andre resultatkomponenter, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutning beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi.

Transaksjoner med samarbeidende selskaper

Hadeland Gjensidige Brannkasse opererer som agent på vegne av Gjensidige Forsikring ASA. For disse tjenestene mottas det provisjoner. For de tjenester Gjensidige Forsikring ASA yter Hadeland Gjensidige Brannkasse ved å drifte brannforretningen, betales en godtgjørelse til Gjensidige Forsikring ASA. Det samme gjelder øvrig bistand.

2. Bruk av estimater

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelsen av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimater og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlig basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimatenes og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimater innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales de regnskapsprinsippene som benyttes av Hadeland Gjensidige Brannkasse, hvor vurderinger, estimater og forutsetninger kan avvike vesentlig fra de faktiske resultatene.

Utlån og fordringer

For finansielle eiendeler som ikke er innregnet til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Forsikringstekniske avsetninger

Bruk av estimater ved beregning av forsikringstekniske avsetninger gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper, bransjer med kort eller lang avviklingstid. Med avviklingstid menes hvor lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt eller oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse. Brannkassen har kun forsikringsprodukter i den korthalede bransjen.

Pensjoner

Beregning av nåverdi av pensjonsforpliktelser baseres på aktuarielle og økonomiske forutsetninger. Enhver endring i forutsetningene påvirker den beregnede forpliktelsen. Endringer i diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen.

Diskonteringsrenten og andre forutsetninger gjennomgås normalt en gang i året når den aktuarielle beregningen foretas, med mindre det har vært vesentlige endringer i løpet av året.

3. Risiko og kapitalstyring

Oversikt

Risikostyring er en del av den daglige virksomheten i Hadeland Gjensidige Brannkasse. En helhetlig styring av risiko sikrer at ulike risikoer vurderes og håndteres på en konsistent måte. Formålet med risikostyring i Hadeland Gjensidige Brannkasse er at risikoeksponeringen ikke skal overstige risikoevnen. Gjennom en sterk risikostyring vil risikoer identifiseres, analyseres, kvantifiseres og styres både med sikte på å redusere usikkerhet og store økonomiske tap. Selskapet sin virksomhet innebærer både forsikringsmessig og finansiell risiko. Den forsikringsmessige risiko er knyttet til brann- og naturskadeforsikring overfor selskapets kunder, mens finansrisikoen er relatert til selskapets investeringsrisiko hovedsakelig knyttet til selskapets kapitalforvaltning.

Organisering

Styret har det overordnede ansvar for at risikonivået er tilfredsstillende sett i forhold til selskapet sin soliditet og risikovilje. Dette innebærer å sikre at det eksisterer nødvendige retningslinjer, rutiner og rapportering for en tilfredsstillende risikostyring og for at lover og forskrifter etterleves, samt at arbeidet med risikostyring og internkontroll er hensiktsmessig organisert og dokumentert.

Daglig leder er ansvarlig for risikostyringen. Det pågår en kontinuerlig prosess for å forebygge og avdekke etterlevelsrisiko ift. lover og forskrifter, samt interne policies og instruksjoner.

Forsikringsrisiko

Hovedgrunnet for forsikring er overføring av risiko fra forsikringstaker til forsikringsselskap. Hadeland Gjensidige Brannkasse mottar forsikringspremie fra et stort antall forsikringstakere, og til gjengjeld forplikter man seg som forsikringsgiver til å betale erstatning dersom en skade inntreffer. Forsikringsrisiko vil derfor utgjøre en stor del av den totale risikoeksponeringen. Forsikringspremier mottas på forhånd, og avsettes for å dekke fremtidige skadeutbetalinger. Risikoen i en enkelt forsikringskontrakt er sannsynligheten for at den forsikrede hendelse inntreffer og usikkerheten med hensyn til størrelsen av det påfølgende erstatningsbeløpet. Det ligger i forsikringskontraktens natur at denne risikoen er tilfeldig og derfor må estimeres.

Erfaring viser at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil den relative variabiliteten omkring det forventede resultat være. Dessuten vil en mer diversifisert portefølje ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. Ved utforming av tegningspolicy er det tatt sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko samt å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver kategori til å redusere variabiliteten i det forventede resultatet.

Faktorer som kan ha negativ innvirkning på forsikringsrisiko i brannforsikring kan være mangel på risikospredning når det gjelder risikotype, forsikringssum og art av næringsvirksomhet som forsikringen dekker. Uventet økning i inflasjonen vil også ha negativ effekt på skadeutbetalinger.

Hadeland Gjensidige Brannkasse tilbyr brannforsikringsprodukter og tilhørende naturskadeforsikring rettet mot privatkunder, landbruk og næringsliv i sitt geografiske konsesjonsområde. Brannkassen er selv ansvarlig for de brannskader som inntreffer for sine kunder. Siden det er stor variasjon i brannskadenes størrelse er det kjøpt reassuransebeskyttelse hos Gjensidige Forsikring ASA. For 2017 er egenregningen 1.750.000 kroner; dvs at kun skader opp til denne grensen belaster brannkassens regnskap. Reassuranseprogrammet består hovedsakelig av ikke-proporsjonal reassuranse og er basert på beregnet eksponering, skadehistorikk og kapitalstruktur. Reassuransefunksjonen administreres i Gjensidige Forsikring ASA, som også inkluderer administrasjon av reassuranseprogrammet for de samarbeidende brannkassenes brannforsikring

Naturskadeforsikring i Norge ivaretas gjennom et obligatorisk medlemskap i Norsk Naturskadepool. Dette er en ordning myndighetene har bedt norske forsikringsselskaper administrere, og naturskadepremien fastsettes

av myndighetene. Premien innkreves av forsikringsselskapene i tilknytning til brannforsikrede objekter. Gjennom denne ordningen blir Hadeland Gjensidige Brannkasse eksponert for sin markedsandel (basert på brannforsikringssum) av summen av erstatningene i det norske markedet. Poolen kjøper, på vegne av medlemmene, et eget reassuranseprogram, noe som ytterligere reduserer risikoeksponeringen til medlemselskapene. Forsikringsrisikoen vurderes som moderat med de reassuransedekninger som er kjøpt.

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse

Skadefrekvens og erstatningsstørrelse, gjennomsnittsskade, kan påvirkes av flere faktorer. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. For forsikring av bygninger, inventar og løsøre vil vinterkulde føre til økt skadefrekvens for eksempel på grunn økt bruk av elektrisk strøm og fyring for oppvarming av hus. Mer varige endringer i skadefrekvensnivå kan oppstå for eksempel på grunn av endret kundeatferd og nye skadetyper. En varig endring i skadefrekvensnivå vil ha stor påvirkning på lønnsomheten. For brannforsikring er skadefrekvensen på et mye lavere nivå enn i mange andre bransjer.

Størrelsen på erstatningsbeløpene påvirkes av flere faktorer. I brannforsikring kan storskader få stor påvirkning på erstatningskostnadene. Antall storskader i løpet av et år viser stor variasjon fra et år til et annet. Dette gjelder spesielt for næringslivsmarkedet. De fleste bransjer vil ha en underliggende utvikling i gjennomsnittlig erstatningsbeløp på grunn av inflasjon. Historisk har skadeinflasjon for bygning vært noe høyere enn konsumprisindeksen.

Hadeland Gjensidige Brannkasse håndterer disse risikoene hovedsakelig gjennom tett oppfølging av utviklingen innen brann- og naturskadeforsikring, tegningsstrategi og aktiv skadebehandling.

Sensitivitetsanalyse – forsikringstekniske avsetninger

Beregning av forsikringstekniske avsetninger for en forsikringsportefølje innebærer at man skal finne et anslag for verdien av de fremtidige kontantstrømmer for erstatningsutbetaling, og det vil alltid være elementer av usikkerhet ved slike beregninger. Det er denne type usikkerhet som forbindes med avsetningsrisiko. Usikkerheten vil være avhengig av egenskaper ved risikotypen. Brann- og naturskadeforsikring er risiko med kort avviklingstid og er dermed mindre eksponert for endringer som påvirker erstatningsutbetalinger i fremtiden.

Inflasjonsrisiko ligger latent i de fleste forsikringsprodukter. Effekten vil variere som følge av produktenes utforming og de vilkår som gjelder ved skadeoppgjør.

Endring i inflasjon (+/- 1-prosentpoeng)	2017	2016
Brannforsikring	64 756	82 527
Naturskadeforsikring	24 974	18 577
Totalt	89 730	101 104

Kapitalstyring

Kjernen i forsikring er overføring av risiko, og selskapet er eksponert for risiko både innen forsikrings- og investeringsvirksomheten. Identifisering, kvantifisering og styring av risiko utgjør en vesentlig del av virksomheten. Ethvert forsikringsselskap må sørge for at kapitalbasen er tilstrekkelig i forhold til risikoeksponeringen. På den annen side har solvenskapital, eller egenkapital, en kostnad.

Et viktig mål for kapitalstyring er å balansere disse to aspektene. Selskapets mål for kapitalstyring er å sikre tilstrekkelig kapitalisering i forhold til negative utfall uten at det skaper en vanskelig finansiell situasjon, samt sørge for at selskapets kapital anvendes på en mest mulig effektiv måte.

Strategi og reglement for kapitalforvaltningen spesifiserer kravene til selskapets kapital. Kapitalstyringen følges opp av daglig leder som påser at kravene gitt av styret etterleves.

Forsikringsvirksomheten er underlagt kapitalkrav fra myndighetene. Kapitalsituasjon for selskapet rapporteres til relevante tilsynsmyndigheter. For selskapet er gjeldende regulatorisk krav basert på standardformelen gitt i Solvens II-regelverket. Selskapet har en sterk kapitalisering.

Regulatorisk kapitalkrav

Det regulatoriske kapitalkravet er beregnet ved bruk av standardformel i henhold til Solvens II-regler. Kapitalkravet for selskapet er 61 429 tusen kroner ved årsslutt. Tellende kapital er 188 569 tusen kroner. Dette gir en solvensmargin på 307 prosent.

Kapitalsituasjonen beregnes basert på selskapets forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov og forskrift.

Tabell 1 - Regulatorisk solvenskapitalkrav (SCR)

i hele tusen	2017	2016
Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	188 569	172 412
Solvenskapitalkrav (SCR)	61 429	51 551
Overskuddskapital	127 140	120 861
Solvensmargin etter Solvency II	307 %	334 %

Tellende kapital til å møte solvenskapitalkravet er differansen mellom eiendeler og forpliktelser beregnet i henhold til Solvens II prinsipper, justert for foreslått utbytte og ansvarlig lånekapital.

I tillegg til solvenskapitalkravet er det definert et absolutt minimums kapitalbehov. Dette kalles minstekapitalkravet (MCR). Faller kapitalen under dette nivået, vil det være forbudt å fortsette virksomheten.

Det er et regulatorisk minstekapitalkrav som skal være mellom 25 prosent og 45 prosent av solvenskapitalkravet.

Tabell 2 - Regulatorisk minstekapitalkrav (MCR)

i hele tusen	2017	2016
Minstekapitalkrav øvre grense (45 % av SCR)	27 643	23 198
Minstekapitalkrav nedre grense (25 % av SCR)	15 357	12 888
Absolutt minstekapitalkrav (EUR 2,5 mill.)	23 810	22 586
Minstekapitalkrav (MCR)	23 810	22 586
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og MCR	718 %	762 %

Tellende kapital er delt inn i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Selskapet har i hovedsak kapital i kapitalgruppe 1, som regnes for å være kapital av beste kvalitet. Av samlet tellende kapital kommer 166.194 tusen kroner fra kapitalgruppe 1.

Kapital i kapitalgruppe 2 består av avsetning til naturskadekapital. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser.

Selskapet har ikke kapital i kapitalgruppe 3.

Tabell 3 Tellende kapital til å møte kravet til kapital

i hele tusen	2017	2016
Basiskapital:		
- Kapitalgruppe 1	166 194	150 207
- Kapitalgruppe 2	22 375	21 862
- Kapitalgruppe 3	0	0
Sum basiskapital	188 569	172 069
Supplerende kapital	0	0
Total tellende ansvarlig kapital MCR	188 569	172 069
- Kapitalgruppe 2 for Solvency II formål	0	0
Total tellende ansvarlig kapital SCR	188 569	172 069

De viktigste forskjellene mellom verdivurdering i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper er:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null under Solvens II
- Hold-til-forfall-obligasjoner er vurdert til virkelig verdi under Solvens II, mens amortisert kost brukes for regnskapsformål
- Forsikringstekniske avsetninger er vurdert annerledes (se nedenfor for mer informasjon)
- Kundefordringer verdsettes til null i Solvens II, da kontantstrømmen relatert til disse inngår i beregningen av forsikringstekniske avsetninger (premieavsetningen)

- Garantiorordningen er behandlet som en forpliktelse under Solvens II, mens det regnes som egenkapital i henhold til regnskapsprinsipper
- Ulik verddivurdering av utsatt skatt som følge av forskjellene ovenfor

Ifølge Solvens II-prinsipper er forsikringstekniske avsetninger gitt ved summen av et beste estimat og en risikomargin. For skadeforsikring kan beste estimat for forsikringstekniske avsetninger deles opp i premieavsetninger og erstatningsavsetninger. Tabellene nedenfor viser de forsikringstekniske avsetningene for selskapet i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper

Tabell 4 - Forsikringstekniske avsetninger

i hele tusen	Regnskap	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skadeforsikringer	7 060	6 947	-113
Premieavsetning for skadeforsikringer	10 059	8 983	-1 076
Risikomargin		314	314
Sum forsikringstekniske avsetninger	17 119	16 244	-875

Erstatningsavsetningene for skadeforsikringer er diskontert i Solvens II, mens erstatningsavsetningene ikke er diskontert i regnskapstallene. Alle øvrige forutsetninger for Solvens II formål er identiske med de regnskapsmessige forutsetninger.

Premieavsetningene for skadeforsikringer i Solvens II er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for ikke avløpt risiko for kontrakter innen kontraktens grense. Premieavsetningene i henhold til regnskapsprinsipper tilsvare ikke avløpt risiko av forfalt premie for kontrakter som gjelder på verdsettelsestidspunktet, hvor det ikke gjøres fradrag for eventuelle kostnader før den forfalte premien periodiseres. Den praktiske konsekvensen av denne forskjellen er i hovedsak at forventet fremtidig overskudd for kontraktene selskapet er ansvarlig for inkluderes som tellende kapital i Solvens II-balansen. At premieavsetningene i Solvens II er diskontert gir også en forskjell.

En risikomargin inkluderes i de forsikringstekniske avsetningene i henhold til Solvens II-prinsipper. Risikomargin beregnes som kostnaden ved å ha nødvendig kapital for eventuelt å avvikle virksomheten.

Merk at Solvens II rentekurver, uten volatilitetsjustering, benyttes for å beregne forsikringstekniske avsetninger. Ingen overgangsregler benyttes.

Regulatorisk solvenskapitalkravet er bygget opp for å ta høyde for ulike risikokilder. Markedsrisiko er den største risikoen for Hadeland Gjensidige Brannkasse. Innen skadeforsikring er risikoen hovedsakelig knyttet til usikkerhet i forsikringsresultatet for det neste året (premierisiko), samt at risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige (reserverisiko). Motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar også til kapitalkravet.

Det oppstår en diversifiseringsfordel siden alle risikoene ikke vil inntreffe på samme tid.

Tabell 5 - Regulatorisk solvenskapitalkrav

i hele tusen	2017	2016
Tilgjengelig kapital		
Kapitalkrav for skadeforsikringer	9 060	9 411
Kapitalkrav for markedsrisiko	57 028	46 872
Kapitalkrav for motpartsrisiko	2 531	2 401
Diversifisering	-7 840	-7 785
Basis solvenskapitalkrav	60 779	50 899
Operasjonell risiko	651	652
Sum regulatorisk solvenskapitalkrav	61 430	51 551

Innføring av Solvens II regelverket

Solvens II-regelverket trådte i kraft 1.januar 2016. Kapitalsituasjonen er beregnet basert på selskapets forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov og forskrift.

Videre er det fortsatt noe usikkerhet knyttet til kapitalkrav og tellende krav under Solvens II. Av størst betydning for skadeforsikringsselskaper er behandling av garantiavsetning og skatteeffekter.

Finanstilsynet argumenterer for at garantiavsetningen skal behandles som en forpliktelse under Solvens II. Selskapet er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, må behandles som solvenskapital. Selskapet vil fortsette å arbeide for et regelverk i tråd med dette. Inntil endelig avklaring foreligger er garantiavsetningen behandlet som forpliktelse under Solvens II.

For skatteeffekter se høringsforslaget om endring i skatteregler som er omtalt under note 21 (Hendelser etter balansedagen).

4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring

	Brannforretning Norge	Naturforretning Norge	Sum Norge
Forfalte premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	19 187 074	2 499 979	21 687 053
Gjenforsikringsandel	-4 832 279	-402 118	-5 234 397
For egen regning	14 354 795	2 097 861	16 452 656
Opptjente premier			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	19 197 676	2 452 348	21 650 024
Gjenforsikringsandel	-4 832 279	-402 118	-5 234 397
For egen regning	14 365 397	2 050 230	16 415 627
Erstatningskostnader			
Brutto – direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	-10 247 450	-1 536 751	-11 784 201
Gjenforsikringsandel	7 090 317		7 090 317
For egen regning	-3 157 133	-1 536 751	-4 693 884
Påløpte brutto erstatningskostnader			
Inntruffet i år brutto	-10 634 958	-1 655 668	-12 290 626
Inntruffet tidligere år brutto	387 508	118 917	506 425
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie			
Brutto erstatningsavsetning	8 901 939	1 157 335	10 059 274
Brutto erstatningsavsetning	5 059 042	2 000 915	7 059 957

5. Kostnader

	2017	2016
Forsikringsrelaterede adm. kostnader:		
Avskrivninger og verdiendringer	149 197	149 197
Lønns- og personalkostnader	8 569 481	4 130 215
Honorarer tillitsvalgte	587 500	408 400
IKT-kostnader	38 931	1 606
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	208 850	125 759
Andre kostnader	5 214 573	4 698 146
Avgitt kostnader knyttet til mottatt provisjon	-10 003 057	-5 694 337
Avgitt lønns- og personalkostnader salg	-2 468 205	-1 459 053
Avgitt øvrige salgskostnader	-1 606 154	-1 865 675
Sum	691 115	494 258
Salgskostnader:		
Lønns- og personalkostnader	2 468 205	1 459 053
Provisjon		
Øvrige salgskostnader	1 606 154	1 865 675
Sum	4 074 359	3 324 728
Spesifikasjon av revisors godtgjørelse:		
Revisjon	152 550	89 415
Attestasjonstjenester	9 000	0
Revisjon – rådgivning skatt	47 300	18 975
Rådgivning – annen rådgivning	0	17 369
Sum	208 850	125 759

6. Lønn og godtgjørelse

	2017	2016
Gjennomsnittlig antall ansatte	11	10
Lønn/godtgjørelse til:		
-Daglig leder	1 194 230	1 170 599
-Årets pensjonsopptjening daglig leder	150 846	141 539
-Styret		
Jostein Bjørge	214 200	91 700
Inger Knoph Tingelstad	61 800	54 200
Dagfinn Edvardsen	57 500	47 500
Kari Marie Engnæs	70 300	65 000
Berit Oline Sunnset	25 000	50 000
Christer Løvaas	5 000	7 500
Stine Lunde Lynne	0	2 500
Knut Magnus Lund	2 500	5 000
	436 300	323 400
-Kontrollkomiteen	55 000	
-Generalforsamling	30 000	

Styreleders honorar er 140 000,- i tillegg til for møter utenom styrets faste årshjul. I tillegg mottar styreleder honorarer for verv i fellesorganet BKForum som refunderes HGB. Beløpet i 2017 inneholder også en etterbetaling av for lite betalt i 2016.

7. Andre forsikringsrelaterte driftskostnader

	2017	2016
Kostnader knyttet til mottatt provisjon	10 003 057	5 694 337
Sum andre forsikringsrelaterte driftskostnader	10 003 057	5 694 337

8. Transaksjoner mellom Hadeland Gjensidige Brannkasse og Gjensidige Forsikring ASA

Til gode hos andre forsikringsselskaper

Våre tilgodehavender fra Gjensidige Forsikring ASA er inkludert i 'andre fordringer' med kr 1 900 660,-.

Andre forsikringsrelaterte inntekter (provisjoner)

Vi mottar provisjon for salg av forsikringer fra Gjensidige Forsikring ASA, Gjensidige Pensjonsforsikring AS og Gjensidige Bank ASA.

Provisjonene fordeler seg slik:

	2017	2016
Mottatt provisjon fra Gjensidige Forsikring ASA	9 592 486	10 620 377
Mottatt provisjon fra Gjensidige Pensjonsforsikring AS	157 621	113 661
Mottatt provisjon fra Gjensidige Bank ASA	9 984	7 312
Sum andre forsikringsrelaterte inntekter	9 760 091	10 741 350

Administrasjonskostnader

Gjensidige Forsikring ASA yter tjenester på flere områder som vi betaler godtgjørelse for. I resultatregnskapet er disse kostnadene inkludert i Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader.

	2017	2016
Kostnader brannforretningen	1 387 992	1 403 924
Kostnader øvrige tjenester	115 935	93 184

9. Pensjon

Hadeland Gjensidige Brannkasse er forpliktet til å ha en tjenstepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenstepensjon. Selskapets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Hadeland Gjensidige Brannkasse har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor selskapet betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

Med virkning fra og med 2016 har selskapet endret sine innskuddssatser og knekkpunkt som en tilpasning til ny lov om foretakspensjon. De nye satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjon sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør ca 70 prosent av lønn ved fratredelsalder, forutsatt full opptjeningstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnpensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Hadeland Gjensidige Brannkasse pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12 G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Med virkning fra og med 2016 har selskapet fjernet KPI-reguleringen av løpende pensjoner. Regnskapsmessig ble dette behandlet som en planendring. Det ble innregnet en inntekt på 0 kroner i pensjonskostnaden og pensjonsforpliktelsen ble redusert tilsvarende.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,1 prosent, som i fjor, og er justert for alder basert på avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2017/2018 er beregnet til 1,93 prosent, som er opp fra fjorårets 1,5 prosent. Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 70,74 år.

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Hadeland Gjensidige Brannkasse benyttet frem til og med 2016 GAP07, som er en dynamisk dødelighetsmodell som tar hensyn til forventet utvikling i levealder. I 2017 er K2013BE benyttet, da denne estimerer forventet levealder på en bedre måte enn GAP07 viste seg å gjøre.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjelden tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Hadeland Gjensidige Brannkasse er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko.

Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på ca 2,5 år. Porteføljeværdien vil falle med cirka 2,5 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot renterisiko. Diskonteringsrenten er sammensatt av markedsrenter i ti år, fra år 20 er det lagt langsiktige likevektsrenter til grunn, og mellom år ti og år 20 interpoleres det lineært mellom markedsrenter og langsiktige likevektsrenter. Et skift i markedsrentene vil dermed direkte påvirke verdien av kontantstrømmene frem til år ti og deretter gi fallende effekt de neste ti årene. Fra år 20 vil markedsrentene kun ha marginal effekt.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med 12,2 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven på minus et prosentpoeng. Verdien vil falle med 9,9 prosent ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Sammenhengen mellom pensjonsforpliktelsene og pensjonsmidlene gjør at selskapet innregner et eiendelstak siden ikke alle pensjonsmidler kan benyttes til å betale fremtidige premier. Dette medfører at effekten av en rentenedgang vil være begrenset til de forpliktelsene som er henført til dagens ansatte og at forpliktelser henført til pensjonister blir relativt uforandret. Rentenedgang er den største risikoen på grunn av forpliktelsens lange løpetid. Renteoppgang leder til et fall i pensjonsforpliktelsene, men mye av fallet vil lede til økt potensiell pensjonsregulering. 32 prosent av pensjonsmidlene henføres til dagens ansatte. Over tid vil imidlertid ansatte stadig få en lavere andel av pensjonsmidlene som følge av fratreden og overgang til pensjon. Dermed vil en større andel av avkastning tilfalle pensjonister og tidligere ansatte og mindre til arbeidsgiver. Dette er innarbeidet i eiendelstak-vurderingen.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating på enkeltinvesteringer. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Over fem prosent av pensjonskassens renteinvesteringer har en svakere rating enn BBB. Obligasjoner som ikke er ratet utgjør 37 prosent. Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka 9 prosent i obligasjonsporteføljen. Dette vil tilsvare en gjennomsnittlig spreadutgang på 2,1 prosent.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittrisiko.

Kredittpåslag (mot ti år swap) per 31. desember 2017 var 0,52 prosent.

Basert på samme stresstest som for pensjonsmidlene, ville forpliktelsene synke med cirka 11,7 prosent basert på spreadutgang på 0,9 prosent.

Samlet sett ville reduksjonen i forpliktelsene være noe høyere enn fallet i verdien av pensjonsmidlene.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

K2013BE er et levetidsestimat som benyttes av de fleste foretak. Imidlertid må disse forutsetningene følges opp årlig.

Uførehypigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførheten på lang sikt. Forekomsten av uførhet er lav sammenliknet med mange andre arbeidsgivere.

Selskapets ansatte kan bli involvert i større katastrofelignende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at brannkassen får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom selskapets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene. Selskapet legger til grunn at lønnsutvikling avhenger av alder. En yngre medarbeider kan forvente høyere årlig lønnsvekst enn en eldre medarbeider. Det betyr at lønnsvekst avhenger av alder.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Selskapet styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir en prosent høyere vil det lede til 3,9 prosent økning av forpliktelsen. En økning i reallønn vil øke forpliktelsene. En økning i inflasjon vil øke lønn og Pensjonsregulering mens diskonteringsatts og forpliktelsene vil i liten grad endres.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil selskapet måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også selskapet få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I 2016 ble det foreslått en rekke endringer i norsk regulering. Det er ikke fattet vedtak om slike endringer ennå. En slik endring kan være at pensjonsmidlene i pensjonskassen skal underlegges et fonderingskrav på linje med Solvens II. Nivået på pensjonsmidlene går inn i en periode med politisk risiko.

Lave renter kan lede til at Finanstilsynet pålegger Gjensidige Pensjonskasse å senke renten fra 2 prosent til 1,5 prosent, eventuelt 1 prosent for nye opptjente ytelser. Selskapet forventer at det er høy risiko for at renten vil bli senket til 1 prosent dersom langsiktige statsrenter blir liggende på 1,3 prosent-nivået.

Hadeland Gjensidige Brannkasse antar at et fortsatt lavt rentenivå i fremtiden og endringer i EU-baserte regler vil kunne medføre en økning i fremtidige tilskudd til den fonderte pensjonsordningen.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Hadeland Gjensidige Brannkasse er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte.

AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere.

Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningens midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Selskapet innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av selskapet. En fordelingsnøkkel basert på selskapets andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

	Sikret 2017	Usikret 2017	Sum 2017	Sikret 2016	Usikret 2016	Sum 2016
Antall aktive medlemmer			0			0
Antall pensjonister			0			0
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Pr. 01.01	17 775 829	359 418	18 135 247	21 255 440	508 062	21 763 502
Årets pensjonsopptjening	221 712	19 681	241 393	254 694	32 376	287 070
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	42 347	3 759	46 106	35 912	4 565	40 477
Rentekostnad	477 750	9 846	487 596	578 855	14 123	592 978
Fjernet KPI-regulering av løpende pensjoner	0	0	0	-3 487 037	-33 046	-3 520 083
Aktuarielle gevinster og tap	1 874 726	71 072	1 945 798	164 262	-157 885	6 377
Utbetalte ytelser	-1 144 268	-7 909	-1 152 177	-1 026 297	-7 692	-1 033 989
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler		-1 511	-1 511	0	-1 085	-1 085
Pr. 31.12	19 248 096	454 356	19 702 452	17 775 829	359 418	18 135 247
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	19 248 096	454 356	19 702 452	17 775 829	359 417	18 135 246
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	-21 693 513	0	-21 693 513	-22 273 515		-22 273 515
Netto pensjonsforpliktelse/ (pensjonsmidler)	-2 445 417	454 356	-1 991 061	-4 497 686	359 417	-4 138 269
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Pr. 01.01	22 273 515	0	22 273 515	22 847 226	0	22 847 226
Renteinntekt	622 307	0	622 307	643 025	0	643 025
Avkastning ut over renteinntekt	-58 041	0	-58 041	-190 439	0	-190 439
Bidrag fra arbeidsgiver	0	1 511	1 511	0	1 085	1 085
Utbetalte ytelser	-1 144 268	0	-1 144 268	-1 026 297	0	-1 026 297
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	0	-1 511	-1 511	0	-1 085	-1 085
Overtakelse/oppkjøp	0	0	0	0	0	0
Oppgjør	0	0	0	0	0	0
Pr. 31.12	21 693 513	0	21 693 513	22 273 515	0	22 273 515
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	221 712	19 681	241 393	254 694	32 376	287 070
Rentekostnad	477 750	9 846	487 596	578 855	14 123	592 978
Renteinntekt	-622 307	0	-622 307	-643 025	0	-643 025
Fjernet KPI-regulering av løpende pensjoner	0	0	0	-3 487 037	-33 046	-3 520 083
Arbeidsgiveravgift	42 347	3 759	46 106	35 912	4 565	40 477
Pensjonskostnad	119 502	33 286	152 788	-3 260 601	18 018	-3 242 583
Kostnader er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Forsikringsrelaterte adm.kostnader inkl. provisjon for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	119 502	33 286	152 788	-3 260 601	18 018	-3 242 583

	Sum 2017	Sum 2016
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre resultatkomponenter		
Akkumulert beløp pr. 01.01.	8 591 308	8 394 492
Avkastningen på pensjonsmidler	58 041	190 439
Endringer i demografiske forutsetninger	677 998	-117 604
Endringer i økonomiske forutsetninger	1 267 800	123 981
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen		0
Akkumulert beløp pr. 31.12.	10 595 147	8 591 308
Aktuarielle forutsetninger		
Diskonteringsrente	2,57 %	2,77 %
Lønnsregulering	3,10 %	3,10 %
Endring i folketrygdens grunnbeløp	3,10 %	3,10 %
Pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %
Øvrige spesifikasjoner		
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen	246 315	125 290
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO	99 674	97 550
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år	99 774	97 648
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år	0	1 646 439
Prosent	Endring i pensjonsforpliktelse 2017	Endring i pensjonsforpliktelse 2016
Sensitivitet		
10 % økt dødelighet	-4,10 %	-4,10 %
10 % redusert dødelighet	3,00 %	3,10 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente	-9,90 %	-9,30 %
- 1 %-poeng diskonteringsrente	12,20 %	11,20 %
+ 1 %-poeng lønnsjustering	3,30 %	3,30 %
- 1 %-poeng lønnsjustering	-2,80 %	-2,70 %
+ 1 %-poeng G-regulering	-1,20 %	-1,20 %
- 1 %-poeng G-regulering	1,00 %	1,10 %
+ 1 %-poeng pensjonsregulering	9,90 %	9,30 %
- 1 %-poeng pensjonsregulering	0,00 %	0,00 %

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM
Verdsettelseshierarki 2017	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	pr. 31.12.2017
Aksjer og andeler	-	2 711 689	-	2 711 689
Obligasjoner	15 445 781	1 800 562	-	17 246 343
Derivater	-	976 208	-	976 208
Bank	-	759 273	-	759 273
Sum	15 445 781	6 247 732	-	21 693 513

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM
Verdsettelseshierarki 2016	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	pr. 31.12.2016
Aksjer og andeler	-	534 564	-	534 564
Obligasjoner	16 393 307	4 677 438	-	21 070 745
Derivater	-	89 094	-	89 094
Bank	-	579 111	-	579 111
Sum	16 393 307	5 880 208	-	22 273 515

10. Skatt

	2017	2016
Midlertidige forskjeller		
Tap på fordringer	0	0
Driftsmidler	-6 276 166	-6 481 902
Pensjonsforpliktelse	1 991 062	4 138 269
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	-4 285 104	-2 343 633
Sum midlertidige forskjeller over resultatet	-4 285 104	-2 343 633
Aksjer, andeler, obligasjoner og øvrige verdipapirer	1 312 716	972 338
Fremførbart underskudd	0	0
Netto midlertidige forskjeller	-2 972 388	-1 371 295
Utsatt skattefordel	743 097	342 824
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) direkte mot egenkapitalen	500 960	49 205
Utsatt skatt/(utsatt skattefordel) over resultatet	-100 687	-1 044 190
Endring balanseført utsatt skatt/utsatt skattefordel	400 273	-994 985
Utsatt skatt knyttet til avvikling av sikkerhetsavsetning		
Reklassifisering av sikkerhetsavsetning med virkning fra 01.01.2016	13 154 000	13 154 000
Utsatt skatt	-3 288 500	-3 288 500
Beregning av skattepliktig inntekt		
Resultat før skattekostnad	31 417 990	18 904 570
Estimatavvik pensjonsforpliktelser	-2 003 839	-196 816
Endring i andre midlertidige forskjeller	1 941 471	-3 302 383
Utdeling fra Brannkassefondet over resultatet	0	-111 336
Korreksjon tidligere år	0	0
Regnskapsmessig gevinst ved salg av aksjer	-4 257 627	-2 801 549
Tilbakeføring av verdiendring finansielle omløpsmidler	-17 012 710	-2 347 443
Aksjeutbytte etter fritaksmetoden	-150 229	-49 500
Tilbakeføring 3 % av skattefrie inntekter etter fritaksmetoden	4 507	1 485
Permanente forskjeller	-1 316 897	-475 186
Ikke fradragsberettiget rente på ilignet skatt		7 603
Ikke skattepliktig rente på tilbakebetalt skatt	-236	
Skattepliktig inntekt	8 622 429	9 629 445
Benyttelse av fremførbart underskudd		0
Fremførbart underskudd		0
Betalbar skatt	2 155 607	2 407 361
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	2 155 607	2 407 361
Formuesskatt	237 398	198 568
Endring utsatt skatt/utsatt skattefordel pga endring grunnlag	100 687	1 044 190
Korreksjon tidligere år	8 592	43 048
Skattekostnad i regnskapet	2 502 284	3 693 167
Avstemming av skattekostnad		
Skattekostnad i regnskapet	2 502 284	3 693 167
Skatt av resultat før skattekostnad	7 854 497	4 726 143
Forsk. mellom årets skattekostn. og 25 % av res.før skatt	-5 352 213	-1 032 976
Forklaring på hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultatet før skatt		
Skatt av endring midlertidige forskjeller verdipapirer	85 095	169 389
Skatt av verdiendring verdipapirer	-4 253 178	-586 861
Skatt av permanente forskjeller	-1 430 062	-859 022
Skatt av rentegodtgjørelse/rentekostnad på ilignet skatt	-59	1 901
Formuesskatt	237 398	198 568
Korreksjon tidligere år	8 592	43 048
Sum differanse	-5 352 213	-1 032 976

11. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

	Anlegg og utstyr	Eierbenyttet eiendom
Anskaffelseskost pr. 01.01.16	1 247 516	9 914 118
Tilgang i året		
Utrangert		
Avgang i året		
Anskaffelseskost pr.31.12.16	1 247 516	9 914 118

Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.16	(549 179)	(7 650 665)
Årets ordinære avskrivninger	(149 197)	(6 936)
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden		
Tilbakeført utrangert		
Avgang ordinære avskrivninger		
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.16	(698 376)	(7 657 601)

Bokført verdi 31.12.16	549 140	2 256 517
Avskrivningsmetode	Lineært	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	20 %	Over 30 og 20 år

	Anlegg og utstyr	Eierbenyttet eiendom
Anskaffelseskost pr. 01.01.17	1 247 516	9 914 118
Tilgang i året		
Utrangert	(26 668)	
Avgang i året		
Anskaffelseskost pr.31.12.17	1 220 848	9 914 118

Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 01.01.17	-698 376	-7 657 601
Årets ordinære avskrivninger	-149 196	-6 937
Tap ved verdifall innregnet i resultatet i perioden		
Tilbakeført utrangert	26 668	
Avgang ordinære avskrivninger		
Akkumulerte avskrivninger og tap ved verdifall 31.12.17	-820 904	-7 664 538

Bokført verdi 31.12.17	399 944	2 249 580
Avskrivningsmetode	Lineært	Lineært
Utnyttbar levetid (år)	20 %	Over 30 og 20 år

	2017	2016
Markedsverdi av tomter og eierbenyttede eiendommer		
Balanseført verdi av tomter og eierbenyttede eiendommer	149 197	149 197
Merverdi utover balanseført verdi	8 569 481	4 130 215

12. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelses virkelige verdi.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdipapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)
- Børsnoterte ansvarlige lån

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Valutaterminer, aksjeopsjoner, fremtidige renteavtaler og valutawapper hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonspringsmodeller etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelige verdi er bestemt på bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) og lokale eiendomsinvesteringer.
- PE-investeringene som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontant-strømsanalyser, prismultipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation) fastsatt av Equity Venture Capital Association. NAV-verdiene fastsettes av fondsforvaltere ved hjelp av den/de verdsettelsesmetoder i IPEV-retningslinjene som anses som best egnet til å estimere virkelig verdi, gitt de faktiske omstendigheter, for hver underliggende investering. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering. NAV-verdiene justeres deretter for objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Den typiske objektive hendelse er utvikling i verdi på underliggende børsnoterte selskaper siden siste rapportering fra fondet.
- Eiendomsfond. Eiendomsfondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.
- Hadeland Gjensidige Brannkasse egne utlån

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsansvarlig i samråd med daglig leder fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til daglig leder samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Sensitivitetsanalysen for finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata viser resultateteffekten av realistiske og plausible markedsutfall. Generelle markedsnedganger eller forverrede framtidssikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien reduseres. Et verdifall på ti prosent anses som et realistisk og plausibelt markedsutfall for både aksjer og andeler, samt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning som inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

	Balanseført verdi 31.12.2017	Virkelig verdi 31.12.2017	Balanseført verdi 31.12.2016	Virkelig verdi 31.12.2016
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	121 648 283	121 648 283	106 032 654	106 032 654
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	66 226 657	66 226 657	70 203 376	70 203 376
Utlån og fordringer				
Utlån	7 000 000	7 000 000	7 009 629	7 009 629
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikring	9 217 509	9 217 509	6 130 089	6 130 089
Andre fordringer	3 867 214	3 867 214	4 840 510	4 840 510
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	-	-	-	-
Kontanter og bankinnskudd	13 972 105	4 091 495	6 943 630	6 943 630
Sum	221 931 768	212 051 158	201 159 888	201 159 888
Finansielle forpliktelser				
Finansielle forpliktelser til amortisert kost				
Andre forpliktelser	20 095 466	20 095 466	16 075 192	16 075 192
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring	-	-	-	-
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	747 451	747 451	675 174	675 174
Sum	20 842 917	20 842 917	16 750 366	16 750 366

Verdsettelseshierarki 2017	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	84 710 521	10 000	36 927 762	121 648 283
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	66 226 657			66 226 657
Finansielle eiendeler målt til amortisert kost				
Utlån		7 000 000		7 000 000

Verdsettelseshierarki 2016	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	SUM
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsett.teknikk basert på obs. markedsdata	Verdsett.teknikk basert på ikke obs. markedsdata	
Finansielle eiendeler				
Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet				
Aksjer og andeler	74 024 380		32 008 274	106 032 654
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	70 203 376			70 203 376
Finansielle eiendeler målt til amortisert kost				
Utlån		7 007 222		7 007 222

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2017

	Pr. 1.1.2017	Netto realisert/urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/ fra nivå 3	Pr. 31.12.2017	Andel av netto *
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning							-	
Sum	32 008 274	7 543 819	(2 624 331)	-	-	-	36 927 762	7 543 819

* Andel av netto realisert/urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies pr. 31.12.2017

Sensivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

	Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10 % 3 692 776
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdifall på 10 % 0
Sum	3 692 776

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 31.12.2016

	Pr. 1.1.2016	Netto realisert/urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Overføring til/ fra nivå 3	Pr. 31.12.2016	Andel av netto *
Aksjer og andeler	28 473 613	780 574	4 952 293	(1 519 506)		(678 700)	32 008 274	780 574
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning							-	
Sum	28 473 613	780 574	4 952 293	(1 519 506)	-	(678 700)	32 008 274	780 574

* Andel av netto realisert/urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies pr. 31.12.2016

Sensivitet finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3)

	Sensitivitet
Aksjer og andeler	Verdifall på 10 % 3 200 827
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	Verdifall på 10 % 0
Sum	3 200 827

13. Aksjer og andeler

Norske aksjer	Org. nr.	Markedsverdi
BK Forum AS	919 864 222	10 000
Bryggerikvartalet AS	912 977 706	6 491 500
DNB NOR Private Equity	990 953 155	1 606 500
Frøya Industriendom AS	999 072 046	6 341 000
Hadelandshagen	993 433 055	50 000
Hadelandsprodukter	923 971 025	100 000
HB Handelseiendom AS	913 742 648	3 658 768
Holma Næringsbygg AS	914 446 376	5 624 484
Karihaugveien AS	915 197 787	5 337 156
Landbrukets Fagråd Hadeland BA	911 900 114	15
Pareto Private Equity II AS	991 478 523	1 374 186
Sum norske aksjer		30 593 609

Norske aksjefond	Org. nr.	Markedsverdi
Alfred Berg Aktiv	965 713 700	13 084 775
Carnegie Worldwide Etisk	982 792 770	10 601 940
Danske Invest Norske Aksjer Institusjon I	981 582 020	13 690 931
Nordea Norge Verdi	977 464 811	10 611 255
Nordea Stabile Aksjer Global Etisk	992 976 675	9 122 598
Sum norske aksjefond		57 111 499

Utenlandske aksjefond		Markedsverdi
Mirae Asset Asia Great Consumer Equity Fund		5 195 719
Nordea Stable Emerging Markets Eq.		3 459 744
RBC Global Equity Focus Fund NOK hedge		2 661 024
RBC Global Equity Focus Fund USD		8 252 845
Robeco Global Conservative Eq. D		8 029 690
Sum utenlandske aksjefond		27 599 022

Eiendomsfond	Org. nr.	Markedsverdi
DNB Scandinavian PropFund AS	990 648 514	6 344 153
Sum eiendomsfond		6 344 153

Sum aksjer og andeler	121 648 283
------------------------------	--------------------

14. Utlån og fordringer

Utlån og fordringer som måles til amortisert kost	2017	2016
Ansvarlig lån	7 000 000	7 009 629
Sum utlån og fordringer som måles til amortisert kost	7 000 000	7 009 629

Utlån og fordringer som måles til virkelig verdi	2017	2016
Innskudd hos kredittinstitusjoner	6 648 197	1 206 813
Sum utlån og fordringer som måles til virkelig verdi	6 648 197	1 206 813

15. Egenkapital

Opptjent egenkapital

Naturskadefond

Driftsresultat fra den obligatoriske naturskadeforsikringen skal reguleres mot naturskadekapitalen. Naturskadekapitalen er bunden kapital og kan bare benyttes til erstatninger etter naturskader i Norge. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd.

Garantiordningen

Avsetning til garantiordning er bunden kapital og skal gi sikkerhet for at forsikringstakerne etter direkte skadeforsikringsavtaler avsluttet i Norge mottar riktig oppfyllelse av forsikringskrav som følger av avtalen.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital er kundenes balanseførte egenkapital som består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning). Andel av årets overskudd som ikke utbetales som utbytte tilføres annen opptjent egenkapital. Ved underskudd blir opptjent egenkapital redusert.

16. Avsetninger og andre forpliktelser

	2017	2016
Brannkassefondet, gjenstående utbetalinger av vedtatt tildelinger	1 145 766	1 112 230
Årets avsetning for tildeling kommende år	2 300 000	2 000 000
Sum avsetning Brannkassefondet	3 445 766	3 112 230
Andre forpliktelser	4 605 840	4 063 086
Sum andre forpliktelser	8 051 606	7 175 316

17. Betingede forpliktelser

Utlån og fordringer som måles til virkelig verdi	2017	2016
Garantier og kommittert kapital	2 334 420	2 334 420
Brutto garantier	-	-
Kommittert kapital, ikke innbetalt	178 200	220 000

18. Hendelser etter balansedagen

Finansdepartementet har i februar 2018 publisert et høringsforslag vedrørende nye skatteregler for skade-
forsikringsforetak. Det er uklarheter knyttet til tolkningen av høringsforslaget, men Finansdepartementet synes
å legge til grunn at sikkerhetsavsetningen ved utløpet av 2017 skal inntektsføres skattemessig i 2018. Det er
foreslått overgangsregler som avhjelper noen av de negative effektene i forslaget.

Revisors beretning

Deloitte.

1166416 AS
Lilleshøgvegfua 1
NO 2250 Gran
Norway

Tel: +47 400 34 100
Fak: +47 613 34 721
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Hadeland Gjensidige Brannkasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Hadeland Gjensidige Brannkasse sitt årsregnskap som viser et overskudd på kr 27 412 827. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av usligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), a network of member firms, and their related entities ("DTN"), a network of its member firms and their related and independent members. DTTL, its member firms, DTN, its member firms and their related members are not a partnership, a limited liability partnership, a corporation, a trust, or any other legal entity. DTTL, its member firms, DTN, its member firms and their related members are not liable for the acts or omissions of any member firm or any of its related members. For more information on the legal form of DTTL, its member firms, DTN, its member firms and their related members, please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

Ring their Foretaksmidler
Må ikke misbrukes til
Organisasjonsnummer: NO 980 611 257

11. Oktober 2017

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoen, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, unnløst fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvissende bilde.

Vi kommuniserer med ledelsen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Gran, 30. april 2018
Deloitte AS

Rune Olsen
statsautorisert revisor

Definisjoner – faguttrykk

Premie

Premie er den betalingen vi mottar for å dekke en risiko.

Brutto premie

Premie som kommer enten direkte fra våre forsikringstakere, fra forsikringer vi har sammen med andre forsikringsselskaper eller fra risiko vi overtar fra andre selskaper.

Premie til reassurandør

Premie til andre selskaper for at de skal overta deler av store forsikringsrisiki for oss. Vi er ansvarlig for at forsikringstakeren får full erstatning når skaden inntreffer.

Uopptjent premie

Premie som vi har mottatt, men som gjelder risiko neste år.

Endring i uopptjent premie for egen regning

Forskjellen mellom den uopptjente premie ved utgangen av regnskapsåret og den som var uopptjent da regnskapsåret begynte.

Opptjent premie for egen regning

Premie for den delen av forsikringsrisikoen som tilhører regnskapsåret.

Brutto betalte erstatninger

Omfatter direkte erstatninger til egne forsikringstakere og erstatninger på forsikringer overtatt fra andre selskaper.

Reassurandørens andel

Når skaden inntreffer, svarer reassurandørene for en del av erstatningen i forhold til den risiko de har overtatt.

Endring i oppgjorte erstatninger for egen regning

Forskjellen mellom de uoppgjorte erstatningene ved utgangen av regnskapsåret og de som ennå var uoppgjorte da regnskapsåret begynte.

Erstatninger for egen regning

Erstatninger som er inntruffet tidligere år og virkelig erstatningsbeløp når skaden er ferdig oppgjort.

Provisjon

Som godtgjørelse for salg av forsikringer mottar vi provisjon fra samarbeidende selskaper.

Provisjon fra reassurandører

Provisjon som vi har mottatt fra selskaper hvor vi har reassurert deler av vår risiko.

Ansvarlig kapital

Ansvarlig kapital er den kapital som kan medregnes ved beregning av kapitalkravene etter myndighetenes forskrifter. Ansvarlig kapital kan bestå av kjernekapital, tilleggskapital, samt generelle reserveavsetninger med tillegg av uspesifiserte tapsavsetninger i en overgangsperiode.

Solvenskapital

Egenkapital inkl. Naturskadefond, garantifond, sikkerhetsavsetning, reassuranseavsetning og administrasjonsavsetning.

Solvensgrad

Solvenskapital i prosent av premier for egen regning.

Bestandspremie

Totale premieinntekter innenfor brann, spesial, motorvogn og natur.

Forvaltningskapital

Sum eiendeler med tillegg av tapsavsetninger utlån.

Skadereserve

Penger avsatt til skader. Forvaltes på våre vegne av gjensidige forsikring ba.

Skadeprosent

Brannerstatninger målt mot opptjente branninntekter.

Kostnadsandel

Sum driftskostnader i prosent av premier for egen regning.

Foto: Forside, s. 2, 4, 5, 7, 9 og 14:
Fotograf B.T. Stokke

Foto: s.6:
Harestua Auto

Foto: s.10:
Bua Hadeland

Faksimile s.11-13:
Hadeland 15.08.17

Design og trykk:
Tint kommunikasjon AS